

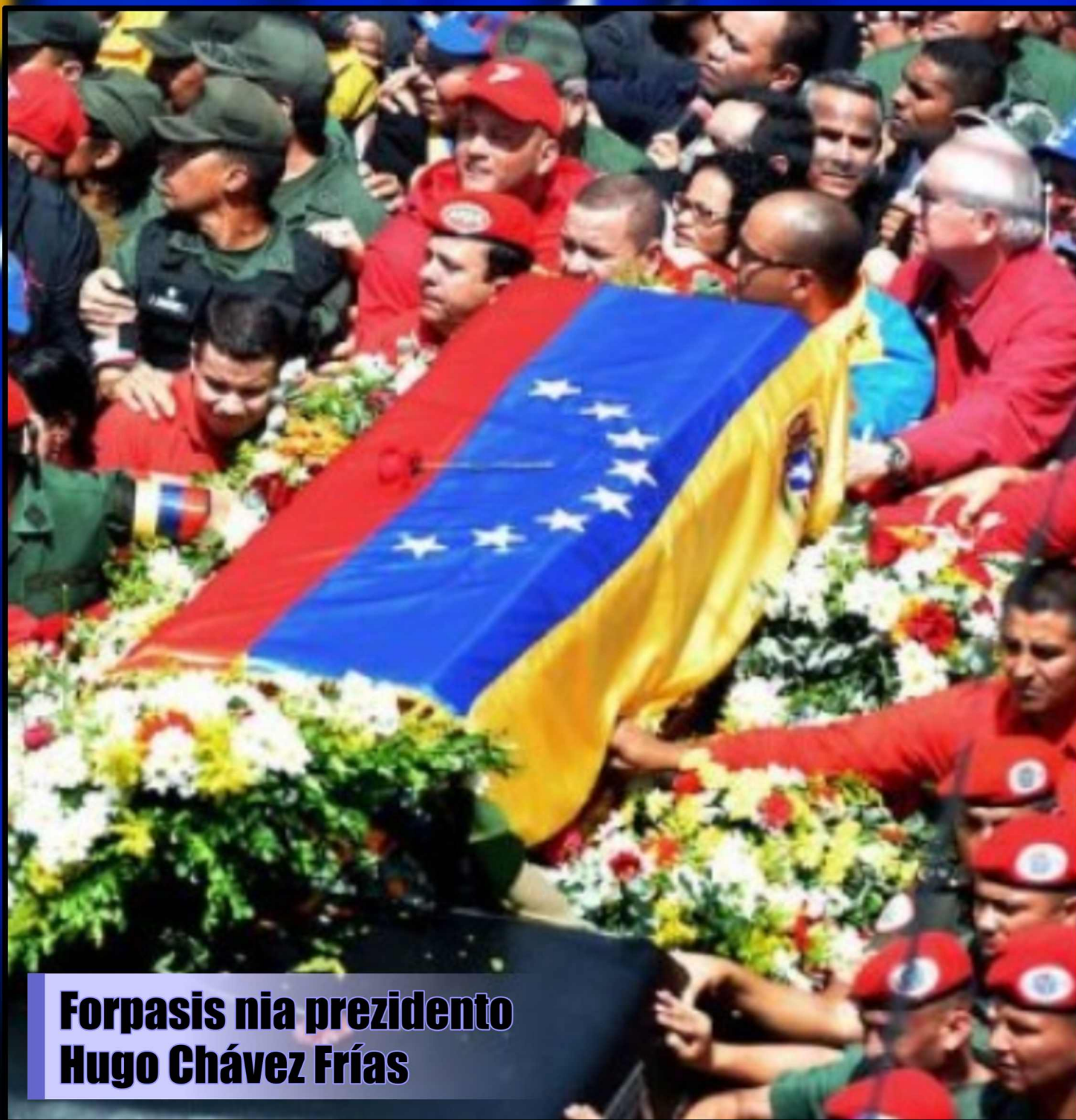
40-a jaro. Nro 91-a. 1-a semestro 2013

VENEZUELA STELO

Organo de Venezuela Esperanto-Asocio

ISSN 1316-0451

**Forpasis nia prezidento
Hugo Chávez Frías**

Enhavtabelo

VENEZUELA STELO
Organo de la Venezuela Esperanto-Asocio**VENEZUELA STELO**

Apartado postal 47675, Caracas 1041-A.

Telefonnumero: 58-0212.662.9224

www.esperanto-venezuela.orgvenesperanto@cantv.net**Estraranoj:****Prezidanto:** Johano Negrete.
Vic-Prezidanto: Juan Miranda.
Sekretario: Ricardo Coutinho.
Kasistino: Elizabeth Miranda.**Aldelegitoj:**Esteban Mosonyi
(Konferencoj kaj Interinstituciaj Rilatoj).
Nancy Aquino (Eldonado).
Aquiles Rivas (Biblioteko).
Silvana Messori (Instruado).**Redakcia Responsulo:**

Ricardo Coutinho.

Kunlaborantoj: Liba Gabalda.
Johano Negrete.
Ramón Morales Castel.
Thairon Martínez.**Grafikisto:** Ramón Morales Castel.

Pri la enhavo de niaj artikoloj repondecas iliaj aŭtoroj. Manke de indiko de la aŭtoro, respondecas la redakcio. Niaj artikoloj kaj informoj povas esti parte aŭ plene republikigitaj por laŭleĝaj uzoj, kondiĉe ke oni citu la fonton. Krome, ni ŝatus ricevi leterojn de niaj legantoj, kun taksoj, opinioj, sugestoj kaj kritikoj. Tio ebligus al ni la plibonigadon de la revuo, pri kio ni antaŭdankas la kunlaborantojn.

Venezuela Esperanto-Asocio

Letero de la redakciisto 3-a**Diabloj Dancantaj de Corpus Christi 3-a****Vizito de la geedzoj Katy kaj Andrés Turrisi al VEA**
Ricardo Coutinho 4-a**Rubén Darío Limardo 4-a****Foririnte Chávez, li rompis korojn / Johano Negrete 5-a****Se neniu Dio nin aŭdas / Giovanni Campus 8-a****Franca Esperanto-Kulturdomo invitas vin**
Bert Schumann 10-a**79-a Itala Kongreso de Esperanto**
Liba kaj Floreal Gabalda 11-a**Vivanta Lingvo 5: Demando-signo "ĉ"**
Johano Negrete 12-a**Vizito de Rumanio kun krozado tra la Danuba Delto**
Liba Gabalda 14-a**Forpasoj 17-a****La Idealo de Flor / José Rafael Pocaterra 18-a****Kial ni kantas / Mario Benedetti 25-a****La Insulo de Nemo (IX) / Johano Negrete 26-a****20-a Internacia Esperanto-Semajno**
Liba Gabalda 28-a**La kvindek jariĝo de Doktoro Kiu ("Dr. Who")**
Pedro Jaimez 30-a**"Tie ĉi li trapasis, kunulo" / Thairon Martínez 32-a****La 65-a IFEF-Kongreso**
Liba Gabalda 33-a**Novjara mesaĝo: Tamen antaŭen!**
Johano Negrete LASTA

Letero de la redakciisto

Saluton al ĉiuj niaj estimataj gelegantoj.

Dum la fino de la jaro 2012 ĝis la duono de 2013 de tiu jaro oni povas rakonti pri multaj aferoj: vizito de nia estimata amiko Andrés Turrisi post 6 jaroj en Italujo, malsano kaj morto de nia landa prezidanto Hugo Chávez, forpaso niaj karaj samideanoj kaj eksmembroj de nia organizaĵo Maritza Graziani kaj Brigitte Clarac kiuj laboris dum almenaŭ dek jaroj en nia organizaĵo kaj donis al ĝi sian amon kaj dediĉon. Ni havis ankaŭ bonajn okazintaĵojn kiel la membriĝo de la dokumentalisto Thairon Martínez kaj la kuba

kantisto Raciél Labrada, nia Zamenhofa Vespero en nia oficejo, novaj mensaĝoatakoj de la sinjoro Pedro Jaimez, kiu bonŝance acceptis sendi al ni artikolon kiu aperas en tiu nova versio. Je la 24^a de aprilo nia prezidanto Johano Negrete prelegis en la esperanta lingvo “Internacia Lingvo kaj Libero”.

Mi dankas al vi pro via fideleco kaj mi esperas ke vi ĝuu plenplene nian laboron.

Ricardo Coutinho
Redakcia Responsulo

Diabloj Dancantaj de la Corpus Christi

Dum la 7-a Kunveno de la Komisiono Interŝtata por la Gvido de la Kulturaj Heredaj Ne-materiaj Havaĵoj de la UNESKO (Decembro, 2012). Ĝi decidis ke Diabloj Dancantaj de la Corpus Christi eniru en la listo de kultura hereda ne-materia havaĵo de la homaro.

Tiu kulturaĵo konsistas de 11 kunfrataroj tra Venezuelo kiuj kultas al la Sankta Sakramento dum la sankta ĵaŭdo.

Ĝi aperis dum la 18^a jarcento, estas la malvenko de la Diabloj fronte al Sankta Sakramento, la bono venkas al malbono. Krom la evidentaj kristanaj eroj, oni povus menciigi ke tiu danco enhavas indiĝenajn kaj afrikodevenajn kontribuojn.

La kunfrataroj estas: de San Francisco de Yare en Ŝtato Miranda, Turiamo, Cata, Ocumare de la Costa, Cuyagua kaj Chuao en la Ŝtato Aragua, de San Millán kaj Patanemo en la Ŝtato Carabobo, de Naiguatá en la Ŝtato Vargas, de San Rafael de Orituco en la Ŝtato Guárico kaj de Tinaquillo en Ŝtato Cojedes. Ĉiuj el ili montris diversajn kaj malsimilajn dancojn, multkolorajn vestaĵojn kaj maskoj. ★

Fonto: AVN (Agentejo Venezuela de Noticoj)

Masko de Diabloj Dancantaj de Yare

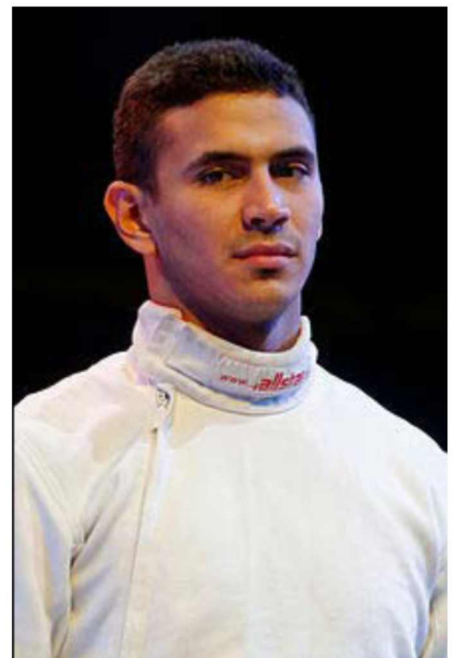
Vizito de la geedzoj Katy kaj Andrés Turrisi al Venezuela Esperanto-Asocio Raportas: Ricardo Coutinho

La geedzoj alvenis al Karakaso je la monato de novembro 2012 por viziti sian filon, kuraciston kaj eĉ al la esperantomovado. Tiu ĉi 6^a de Februaro alvenis al la asocio kaj parolis pri sia nova vivo en Italujo. Oni donacis al ili unu ekzempleron de libro La Parfuma Jaguaro de Teófilo Tortolero kaj kelkajn ekzemplerojn de “Eta Selektajo de Verkoj de Simón Bolívar”, tiu lasta Turrisi mem estas unu el la tradukintoj. Ni tagmanĝis kaj babilis kun nia prezidanto Johano Negrete kaj Thairon Martínez.

Dum 33 jaroj Andrés Turrisi estis unu el la plej fidelaj de nia organizaĵo. Fakte li estis: prezidanto, vicprezidanto, sekretario, instruisto, verkisto, redaktisto de Venezuela Stelo dum pli ol 20 jaroj. ★

Rubén Darío Limardo

Rubén Darío Limardo Gascón, naskiĝis en la urbo Bolívar en la Ŝtato Bolívar, Venezuelo, je la 3^a de aŭgusto 1985. Li estas skermisto kaj gajnis la oran olimpan medalon en Londono 2012. Aldone al tio, li gajnis diversajn tutamerikajn medalojn, kiam li partoprenis en la Ludoj Tutamerikaj de Santo Domingo 2003, Rio de Ĵanejro 2007, Gvadalaharo 2011, Ludoj Olimpaj de Pekino 2008 kaj Londono 2012. Dum tiu ĉi lasta evento li gajnis oran medalon. Li estas frato de la skermisto Francisco Limardo. ★

Foririnte Chávez, li rompis korojn

Johano Negrete. Elhispanigis Thairon Martínez

La morto de la Prezidento Hugo Chávez dum la vespero de la 5a de marto 2013 estis la plej malfeliĉa novaĵo de la lastaj tagoj kaj opakigis ĉiujn aliajn novaĵojn ene kaj fore de Venezuelo. La telefonlineoj kaj la sociaj virtualretoj tuje kolapsis ĉe la lando. La tuta lando eksteremis kaj paralizigis. Nacia kaj internacia funebro -10 tagojn en Venezuelo estiĝis, ĉar sendepende de la politikaj preferoj kiujn vi, defendus, ĉi tie ĉe Venezuelo mortis eksterordinara ŝtata homo, kiun ni prijuĝas, por diri breve, eksterordinara homo, historia gvidanto de popolo kiun li transcendis per sia agado kaj pasis esti akceptita kiel latinamerika kaj monda gvidanto.

Kiel ĉiu revoluciisto kiu konstruas grandcelan kreaĵon, li havis la amon de milionoj da sekvantoj, en Venezuelo kaj la mondo, sed samtempe ankaŭ multajn profundajn malamojn, antipatiojn fabrikatajn de propagandaj aparatoj el la amaskomunika monda diktatoreco, per elcerbumadoj de profesiaj opiniistoj, kies ununura tasko estis kaj estas malkonstrui la diversajn trajtojn de la vivo de tiu viro. Li estis ĉiam en la vido de siaj malamikoj ĉu por nuligi lin morale ĉu eĉ fizike. Chávez estis la homo plej ofendita en ĉi deko de la XXI-a jarcento, pro esti kiu ekigis tion kion li nomis “la socialismo de la XXI-a jarcento” (kristana, bolivariisma, humanisma kaj solidara kun la nacioj de nia Ameriko), kiam jam neniu vetis al socialismo. Tiel en la internacia spaco, Chávez remetis socialismon en la palestron.

Elstaras grandege lia humana kvalito kaj lia servemo al la malriĉuloj mondaj. Lian tutan regadagadon estus maleble resumi per malmultaj

vortoj, tial ke li impulsis Venezuelon tra vojoj progresaj, ĝin igis pli sendependa kaj suverena, certigis la internan pacon malgraŭ la obstakloj kiujn starigadis la opoziciuloj kontraŭ lia regado, kaj pri internacia politiko, li alfrontis la nordamerikan imperion, ne propravole, sed pro la arogantaj kaj superregantaj politikoj de la imperio, kiu kromdire, ludis ĉiam puĉon kontraŭ li per konspiroj, financado al opoziciaj partioj kaj amaskomunikaj entreprenoj, kaj atakoj en oficialaj deklaracioj kaj surtute per la kunlaboro de niaj amaskomunikiloj destinitaj krei grandan malstabilecon en la lando. Ekzemple, la ŝtatrenverson je la 11a de aprilo 2002 oni priskribis kiel la unuan “elamaskomunikan puĉon” historie, pro esti direktita de amaskomunikaj entreprenoj, kreintaj opinimatricon laŭ kiu ni vivis en diktatoreco, kaj diktatoro Chávez estis ambicia viro, murdisto kaj korupta, kiam li estis ĉio kontraŭa al tia opinia matrico. La vera diktatoreco kiu aperis sceneje tiam estis la “amaskomunika diktatoreco” nacia kaj internacia. Bonŝance, la plejmultoj el la venezuela popolo sciis malfidi je la amaskomunikiloj, kaj kompreni la propran rolon renversi la mondon.

La fakto ke malsukcesis la ŝtatrenverso de la 11a de aprilo 2002, kaj ankaŭ la dumonata “petrola puĉo” de PDVSA (La ŝtata petrolfirmao de Venezuelo N.d.T.) (2002-2003) kune kun la blokado de la venezuelaj havenoj, kaj la ekonomia puĉo per strikoj kaj senprovizigoj fare de entreprenuloj, kaj la puĉo per kapitalfuĝoj, kaj ankaŭ la “guarimbas” aŭ strataj amasperturboj en urbanizaĵoj de alt-meza klaso de la

Foririnte Chávez, li rompis korojn **Johano Negrete. Elhispanigis Thairon Martínez**

orienta Karakaso, ĉio ĉi fortigis multe la revolucieman faktoron de la registaro de Chávez; ĉar tiu komencis kiel reformisma registaro, kaj post tiom da atakoj el la venezuela dekstraro, Chávez prenis la politikan iniciatemon post lia venko en la senvalidiga referendumo je 2004. Niakonstitucie ekzistas la trajto ke ajna posteno el popola baloto povas esti senvalidigita per referendumo, kondiĉe ke periodmezo estu plenumita.

Oni povas aldoni ke la puĉon de la 11a de aprilo 2002, la usona registaro ne nur apogis per financado, sed planis ĝin kun kelkaj venezuelaj armeanoj kaj, tiutempe, proksimigis ŝipojn kaj aviadilojn al niaj marbordoj, ili transpasis nian spacon danke al la helpo de la puĉistoj. Estas kredeble ke ĉiuj planeroj de tiu puĉo organiziĝis ĉe Vaŝingtono, dum la regado de la pereiga Prezidento George Bush (ido), kun-aŭtoro de pluraj militoj. Tial la chavezismo prenis la kontraŭ-imperiisman vojon, kaj de jaro antaŭ ol sia balota venko kiel reelektita Prezidento en 2006, Chávez

kampanjis por transiro al socialismo, tial ke nur en socialismo –li estis konvinkita– oni povas atingi societeton socie justan kaj la veran egalecan demokration.

Chávez estis grandeca humanisto, kaj tia lin prijuĝas la grandaj plejmultoj el la popolo, ĉar li sciis doni al la prezidenta ofico stilon tiom specialan de proksimeco kaj senĉesa

kontakto kun la popolo, speciale kun la humiluloj kaj malriĉuloj, maljunuloj kaj infanoj, malsanuloj kaj invalidoj, laboristoj, studantoj kaj profesiuloj, kun la instruistoj kaj soldatoj, la artistoj kaj skribistoj, sportistoj kaj speciale la virinoj. Al ĉiuj ĉi personoj li plibonigis videble ilian vivo-kvaliton. Chávez eligis Venezuelon el kronika krizo, suferita dum la registaroj de la “Kvara Respubliko” (1958-1998), ege difektitaj jam pro la korupteco kaj la liveremo al la usona imperio. Chávez direktis Venezuelon al vojo de progreso kaj aŭtonomeco, kiu alportis prosperon por ĉiuj socitavoloj, kvankam speciale por la malriĉuloj kaj la grandaj plejmultoj.

Aliflanke, li inaŭguris registilon tiel originalan, tiel personan, korinklinan kaj atenteman al la bezonoj

de la popolo, kie la ĝenerala publiko lin perceptis kiel amikon, fraton, patron, estaĵon senditan de Dio, savanton de siaj problemoj kaj fine, iun similan al ĉiu alia. Ne estas politikisto simila al li en la venezuela historio. Tiu stilo eĉ sonis iom strange, nekomprenible ekde la unua regjaro, kio alvenigis al li multajn kritikojn sence ke tiel ne devus kondukti ajna Prezidento. Sed li estis prezidento humildevena,

kvankam klera militisto, nesatigebla leganto, teoristo, sed surtute agema homo kaj kuraĝa defendanto de la malriĉuloj. La potenculoj el la Tero ne pardonis ke li povis venki ilin tiom da fojojn tiel konstitucie kaj demokratie. Malsame ol Salvador Allende en Ĉilio, Chávez povis kontroli la dekstremajn sovaĝbestojn el la

kazernoj, kaj superante danĝerojn, li proponis en 2006 demokratan vojon al socialismo de la XXI-a jarcento, sen fali venkita.

Mi volas esprimi personajn impresojn kiuj gravuriĝis en mia koro tiun tagon 6a de marto 2013, kiam lia kadavro estis portata tra la urbo Karakaso al lia funebra loko. Mi rigardadis tiun procesion malrapidegan kun la ĉerkon kaj kiel surstrate kunamasiĝis granda nekredebla amaso da popolo –malfacile kalkuli kiom da personoj– sed ĝi estis maro da popolo, ŝajne milionoj. Multaj ploradis, multaj volis tuŝi la ĉerkon, antaŭenirante malrapidege. La popolo ŝutiĝis ankaŭ ĉe la fenestroj, balkonoj kaj terasoj de konstruaĵoj en varma tago. La publika doloro estis tiel videbla, ke ni kiuj vidis la okazaĵon per televido ne

Foririnte Chávez, li rompis korojn Johano Negrete. Elhispanigis Thairon Martínez

povis eviti la larmojn. La silento regis. Ŝajnis ke la tuta urbo amasiĝis sur la stratoj por adiaŭi sian Majoron-Prezidenton Hugo Chávez Frías, 58-jara, kiu en la balota batalo je la 7a de oktobro 2012 atingis tiel brilan triumfon post preskaŭ 14 jaroj en la Prezidenteco. Li iris for de tiu ĉi mondo, politike nevenkita aŭ laca pro venki tiom da bataloj. Dume liaj tradiciaj malamikoj –la burĝaro kaj partioj el la malnova societo –malŝatis lin ĉiam, dum la monatoj de lia malsano kaj eĉ post lia morto.

Sed baldaŭ la figuro de Chávez gigantiĝus eĉ plie, ĉar el la tri tagoj funebraj dekretitaj ĉe “La Domo de la Bluaj Songoj” (Armea Akademio), kie la longegaj vicoj el civitanoj kiuj deziris adiaŭi lin, ne ĉesis tage aŭ nokte, iĝis necese plidaŭrigi la funebrojn sep tagojn pli. Oni ne troigas kiam diras ke milionoj da venezuelanoj venintaj el ĉiuj anguloj de la lando, restis longajn horojn envice por vidi, ĵuri lojalecon, fari promesojn kaj eĉ kanti al li. Kiel politikistoj kiuj estis amataj kaj respektataj de siaj popoloj, alvenas al mia menso la kazoj de Nasser kaj Ghandi, alte kortuŝaj en la fina adiaŭo de la homamasoj. Mi kredas ke estas tre probable, ke al Chávez adiaŭis homamaso de du milionoj da personoj dum la publika funebro. Maleble

estas kaŝi sunon per fingro, pro kio la internacia amaskomunika diktatoreco devis agnoski implicate la gravon aŭ grandecon de Chávez, mezuritan per la fervoro de lia popolo. Chávez foriris estiĝinta milionoj. De tiam mi sciis ke je la venontaj balotoj por Prezidento de Venezuelo, la opozicio kapitalisma, novliberalisma, financata, kuratorata, direktata kaj submetita de Usono, jam estis malvenkita.

Aklamita, amita de venezuelanoj kaj aliaj mondaj popoloj, kelkfoje adorita per maniero pli emocia ol racia (emocio ankaŭ ludas fundamentan rolon en politiko), malamita de la mondaj potencoj kaj la entreprenaj korporacioj kiuj kontraŭis lin pro “ne malsovaĝigebla”, klopodintaj malaperigi lin. Chávez ĉefe estis homo bonkora kaj ŝtalkarktera, du kvalitoj malfacile akordigeblaj. De malriĉa popolo kaj tre humila familio venis Chávez skaladi la suprojn politikajn de la mondo, kaj en tiu vojirado li sukcesis konservi sin morale integra. Tial, pri la grandaj homoj kiel li oni povas diri la plej simplajn vortojn, kiujn Hamlet diris pri sia patro: **“Li estis homo en ĉio kaj por ĉio, kiel mi ne esperas trovi alian similan”**. ☆

Se neni Dio nin aŭdas
Giovanni Campus**Se nessun Dio ci ascolta**

Ascoltatemi. Io credo
che non abbiamo ancora superato
una prova più alta
di coraggio. L'estrema solitudine,
l'ultimo vuoto, il nulla
che avvolge la fatica del poeta.

Perché se nessun Dio
sopra le nubi ascolta
queste parole umane, la tua voce
ricade nell'inutile silenzio.

Non rimane che un gioco
di sillabe, ogni ritmo
è sterile richiamo che accarezza
e illude sorridente i morituri...
Nulla pesano i versi tormentati
dei poeti, non contano
nulla davanti a Lui,
l'Assente.

Tutte le prove, le dimostrazioni
di quella sua famosa, incomprensibile,
divina provvidenza fatalmente
le insidia la falange
dei tarli roditori

del dubbio. Se c'è Auschwitz, non c'è Dio:
l'abbiamo udito tutti questo grido!

Forse, allora, dobbiamo rassegnarci.
Se Dio non c'è... dunque nessuno, mai,
nei deserti di gelo interminato
fra le galassie, muto, invalicabile
silenzio eterno, udiva

l'Adagio della Nona, la Canzone
del Salice, i corali appassionati
di Bach. Negli alti cieli
dove esplodono immense, solitarie
Supernovae nei giorni del Dies Irae,
nessuno intese l'alta fantasia
di Dante, la dolente

dolcezza di Virgilio, la sublime
semplicità di Omero. E il Budda, e Cristo,
e Maometto e Mosè furono eroi
generosi e illusi. Ogni preghiera,
ogni verso, ogni musica
è solamente vano
gioco, polvere, scherno...

Se Dio muore per sempre, quale artista

Se neni Dio nin aŭdas

Aŭskultu min. Mi kredas
ke ankoraŭ ni ne estas superintaj
pli malfacilan provon
de kuraĝo: la ekstrema solestado,
la vakuo lasta, la neni'
kiu envolvas la poetan penon.

Ĉar se neni Dio
super la nuboj aŭdas
ĉi tiujn vortojn homajn, via voĉo
en la silenton vanan ree falas.

Nur restas iu ludo
silaba, ĉiu ritmo
estas sterila logo kiu karesas
kaj iluzias plaĉe la mortontojn...
Neniom pezas l' angorplenaj versoj
de la poetoj, gravas
neniom antaŭ Li,
la Neĉeestant'.

Ĉiujn pruvojn, kaj ĉiujn demonstradojn
de tiu fama Lia, nekomprenebla,
dieca providenco laŭdestine
insidas la falango
de la ronĝantaj vermoj

de l' dubo. Se ekzistas Auschwitz, Dio ne:
Ni ĉiuj aŭdis tiun ĉi kriegon!

Do, eble, devas ni rezignacii.
Se Di' ne estas... neni do, neniom,
en la dezertoj sideraj de glaci'
senfina, muta, eterneca silento
netrairebla, aŭdis

l' Adaĝon de la Naŭa, la Kanzonon
de l' Saliko, la pasiajn ĥorkantojn
de Bach. Altaĉiele,

kie eksplodas grandegaj kaj solecaj
supernovoj tempe de la juĝotag',
neniu kaptis l' altan fantazion
de Danto, la doloran

dolĉecon Virgilian, la subliman
simplecon de Homer'. Kaj Budho, Kristo,
Mahometo, Moseo estis herooj
sindediĉaj, songantaj. Ĉiu preĝo,
ĉiu vers', ĉiu muzik'
estas ne pli ol vana
ludo, polvo, moko...

Se Di' por ĉiam mortas, kiu artisto

Se neni Dio nin aŭdas Giovanni Campus

mi consola? Ogni canto
tace, non dà speranza la Pietà
scolpita da un divino Michelangelo
venticinquenne... (forse solamente
i suoi Prigioni, chiusi dentro il marmo,
mi ascoltano, in silenzio).

Se nessun Dio ci ascolta
sopra le nubi, un volo disperato
sono i grandi poemi, e gli infiniti
poeti di ogni tempo
affollano, esaltati, interminabili
pianure, dove sembra
che parlino da soli... Non c'è nulla
più da scrivere, ormai. Taci, poeta.

Puoi solamente dire:
“Se Dio non c'è, è colpevole: la colpa
più grave, non esistere”.

Eppure, insopprimibile, rinasce,
nel profondo di te, l'altra risposta.
Anche se Dio non c'è, quale conforto
più nobile di un gesto

d'amore fra le nostre solitudini?

Ricordate il sorriso luminoso
di Charlot che ritrova la fioraia
che una volta era cieca, fra le luci
della città? Perfetta

letizia, solo paga di sé stessa.

Gesto d'amore sempre è la poesia,
mistero irriducibile che vive

dentro il cuore dell'uomo, orma segreta
di quel Dio che cerchiamo, prova certa del suo
passaggio fra di noi. Resisti,

dunque, poeta. Come il vecchio cane

Argo, caro ad Ulisse, logorato
dagli anni, emarginato dai potenti,
rimani ancora, tu, resta in ascolto
di quella voce, di quel passo. Forse
quello che attendi, il tuo signore, forse
è vicino. Poeta, non arrenderti.

min konsolas? Ĉiu kanto
silentadas, ne esperigas la “Pietà”
skulptita de tiu dudekkvinjara
dia Mikel-Angel'... (eble nur sole
liaj “Prigioni”, ene de l' marmoro,
min aŭdas, en silento).

Se aŭdas nin neni Di'
super la nuboj, flugo malespera
estas l' altaj poemoj, kaj sennombre
poetoj ĉiutempaj,
tro-ekscititaj, plenigas senlimojn
ebenajn, kie ili

ŝajnas paroli solaj... Plu nenio
skribendas, jam. Poeto, ne parolu.

Vi povas nure diri:

“Se Di' ne ekzistas, kulpas Li: la kulpo
plej grava, ne ekzisti”.

Tamen, nesubpremebla, renaskiĝas
l' alia respond' en la profundo via.

Eĉ se ne estas Di', kia konsolo
pli nobla ol unu gesto
de amo meze de niaj solecoj?

Ĉu vi memoras la rideton luman
de Charlot kiu trovas pliafoje
la floro-vendistinon iam blindan,
sub la urb-lumoj? Ĝojo

perfekta, nure kontenta pri si mem.

Ĉiam la poezi' estas am-gesto,
mister' nereduktebla kiu vivas
ene de l' homa kor', kaŝita spuro
de l' Di' kiun ni serĉas, pruvo certa
de Lia paso inter ni. Rezistu,
do, poet'. Simile al Argo, l' olda hund'

karega al Odise': aĝe streĉita,
flankenpuŝita de la potenculoj,
restu ankoraŭ, vi, restu aŭskultante
tiujn voĉon kaj paŝon. Eble tiu
kiun vi atendas, la Sinjoro, eble
proksimas. Ho, poeto, ne kapklinu.

El la itala esperantigis: Andrés Turrisi

Poeti in assemblea. EDES – Editrice Democratica
Sarda (Sassari, 2010). Collana La Biblioteca di Babele.

El: Poeti in assemblea. EDES – Editrice Democratica
Sarda (Sassari, 2010). Collana La Biblioteca di Babele.

Franca Esperanto-Kulturdomo invitas vin en Kastelon Greziljonon

La franca Esperanto-Kulturdomo en kastelo Greziljono invitas vin al interesaj semajnoj dum somero, aŭtuno kaj jarfino, ĉiam kun E-kursoj kaj aktivaĵoj:

6-13.julio: **Turisma Semajno** por ŝatantoj de turismado kaj ekskursoj al reĝaj kasteloj, de francaj historio, kulturo kaj lingvo, vidu en gresillon.org/s1

13-20.julio: **Art-Amatora Semajno** por hobiaj artistoj kaj ŝatantoj de teatro, dancado, kantado, muziko kaj grafika arto, vidu en gresillon.org/s2

20-27.julio: **Alternativa MOJOSejo** (por junuloj kaj pri alternativaj temoj) por vegetaranoj, verduloj kaj piratoj, ekologio-ekonomiko-alternativuloj, migremuloj, biciklantoj kaj tendumantoj, vidu en gresillon.org/s3

3-10.aŭgusto: **Festa Semajno** speciale por infanoj kaj familioj kun beboj, por adoleskantoj kaj junuloj, vidu en gresillon.org/s4

10-17.aŭgusto: **Teatra Aktora Semajno** por amantoj de teatro originala en Esperanto ; dezirantaj labori kun profesia aktoro, vidu en gresillon.org/s5

26.oktobro-2.novembro: **AŬTUNE, la ferioj:** Komuna feriado por infanoj, familioj, geavoj, vidu en gresillon.org/autune

28.decembro-2.januario: **Jarфина FESTego kaj Novjara FESTeno** laŭ franca maniero kun maskobalo

Resumo de somera programo en vidu en gresillon.org/somero

Jara kalendaro en vidu en gresillon.org/agendo

Ne hezitu kontakti nin telefone al +33-2.41.89.10.34 aŭ sendu retmesaĝon al kastelo@gresillon.org aŭ skribu al MCE Gresillon, St.Martin d'Arce, 49150 Bauge en Anjou, France.

Bert Schumann por Greziljono

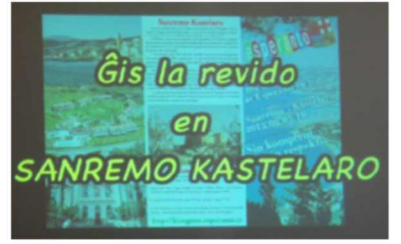

79-a Itala Kongreso de Esperanto en Mazaradelvalo

Fotis kaj aranĝis Liba kaj Floreal Gabalda

VIVANTA LINGVO 5: DEMANDO-SIGNO “ĉ”

Johano Negrete

Esperanto naskiĝis kiel skriba lingvo, tute male al la naciaj, kaj tiu ĉi kondiĉo stimulas min verki pri proponeto, kiu povas helpi klarigi kelkajn partojn de tekstoj, kiam ili haltigas nin subite dubi ĉu ni estas antaŭ demando aŭ aserto. En la lingvo hispana oni uzas specialan signon por averti pri demando per la signo “¿”. Per ĝi oni scias, ke temas pri demando ekde la frazkomenco. Sendube en la esperanta, ni havas signojn de enkonduko de demando tiel kiel la vorto “ĉu” kaj la korelativaj k-vortoj. Tamen kiam la demando estas longa, ia ŝancelo en la legado leviĝas pro la duobla rolo de la demando-vortoj. Jen kelkaj simplaj ekzemploj de korelativoj en ambaŭ roloj.

- Kiam* vi venos?
- Mi iros, *kiam* mi povos.
- Kion* vi devas fari, ke vi ne scias ĉu vi venos?
- Mi devas fari tion, *kion* mia patro ordonos min.

Ĉi-tie korelativoj kiel “kiam” kaj “kion” esprimas du funkciojn: demando aŭ relativo. Kaj tiel ni lernas table la seriojn de korelativoj.

Mi opinias, ke en kelkaj kazoj, kiam ajna teksto en Esperanto enhavas longan demandon kaj komenciĝas per *k-vorto* aŭ *ĉu*, oni povus helpi nin per alia demando-signo, kiel en la hispana uzado de “¿” kaj “¡” je la komenco. Nia temo momente estas (kaj ne “¡”). La aplikado de ĉi tiu regulo devas esti tutlibera, cele al nenia ŝanceliĝemo en la eklegado, Jen unu ekzemplo.

¿Kiam mi povis retrovi la tutan manuskripton aŭ malneton de la planita romano, kiu estis perdita dum tiu translokiĝo de nia ferio en Palmasola en la pasinta jaro?

Ni ĉiam valoras bona, praktika kaj utila tiun trajton de la hispana, kiu enfermas la demandon kaj la ekkrian vorteton interjekcio en klaraj limoj, tiel, ke ni povas legi ekkomence la evidentigon de demando aŭ de frazo kun interjekcio.

Kompreneble, ni ne intencas diri, ke antaŭ ĉiu demando, oni uzu la signon “¿”. Tute ne, ni nur rekomendas ĝian uzadon, kiam oni konsideru ĝin taŭga, ĉar ĝi faciligas la tujan kapton de la demanda ideo.

Samkiel en alia artikolo*, estante la signifo de la vorto “*krom*” en sama duobla signifo, ni argumentis

la ideon, ke oni uzu “*krom*” (senco de aldono) kaj aliflanke “*malkrom*” (senco de malaldono aŭ escepto). La kialo estis klara: oni devas forlasi iun ajn senton de dubo aŭ menshalto en kelkaj frazoj, («*Mi lernis plurajn lingvojn krom esperanto*» aŭ «*Krom Petro tie estis ĉiuj aliaj miaj fratoj*») kie la dusenceco de “*krom*” povas konfuzi kaj oni helpas la komprenon per alia vorto (krom...ankaŭ: “*krom li ankaŭ ĉeestis mi*”). Tiel ni povus diri nun «*Mi lernis plurajn lingvon krom esperanto*» kaj «*Malkrom Petro tie estis ĉiuj aliaj miaj fratoj*». Nenia dubo restas nun.

Certe oni povas tuj riposti, ke Esperanto ne bezonas tiun signon “¿” kaj ke ĝi estas nur balasto, estante la lingvo tute klara en ĝia strukturo de demando-signalo, kaj ĝi sufiĉas tia kia ĝi estas. Ĝi kalkulas kun *ĉu* kaj *k-vortoj* kaj oni pravos pri tio. Sed tamen, la dubo, la ŝanceliĝemo en la eklegado ekzistas, kaj kelkajn frazojn aŭ demandojn povus esti “erarigaj”, se ne dusencaj. Male se verkisto volas esti tute klara en sia diskurso, tia klareco en la legado donas plaĉon, plezuron, kaj stimulon al la legantaro.

Ni ne forgesu, ke Esperanto naskiĝis kiel skriba lingvo, kaj ke tia fakto ĝis nun restas grava en la praktikado de la lingvo. Miloj kaj eble pli ol miliono da esperantistoj disemitaj tra la mondo ne modifas la fakton, ke ankoraŭ la lingvo havas plejparte rolon kiel skriban kodon inter esperantistoj. Kial do estas problemo aldoni rolmontrilon kiel “¿”, simpla signo apud la komenco de longa demando? Ĉi-kaze, “¿” ne havas duoblan sencon, kiel ĉu kiel k-vortoj. Estas klare, ke la helpilo “¿” kovenas al iu ajn skriba lingvo, ĉar en la skribado la voĉtono aŭ voĉnuanco de frazo ne ekzistas kaj helpas nenion por indiki, ke frazo temas pri demando.

Jen kelkaj tekstoj, kiuj bone povus uzi la signon “¿”, kaj kiun ni jam aldonis.

«Sokrato, ¿ĉu vi volas nur ŝajni konvinki nin, aŭ ĉu vi volas vere konvinki nin ke estas ĉiumaniere pli bone esti morala ol malmorala?»

(Platono, **Respubliko**, Parto II, 357; Trad. Donald Broadribb, 1933, eldonita aŭgusto 2000, Aŭstralia Esperanto-Asocio; en Adobe Reader; Vidu <http://www.poboxes.com/bookleaf>).

* Vivanta Lingvo N-ro 3, “*Krom kaj malkrom*”, en **Venezuela Stelo** N-ro 79, 2006, pp.8-9.

VIVANTA LINGVO 5: DEMANDO-SIGNO “ĉ” Johano Negrete

«“Vi estas nedubeble falsisto kiam vi argumentas, Sokrato,” li diris. “Ĉu vi dirus ke iu estas kuracanto, se li erare traktas malsanulojn kaj ni diskutas liajn erarojn? Ĉu eksperto pri matematiko se li faras erarojn pri matematiko kaj ni diskutas liajn erarojn?”»

(Platono, **Respubliko**, Parto I, 341)

«Ĉu Kial nur part' de ter' estus patria land',
Kiu nin en sufer' baras per lima rand',
Donas al unu klas' lukson kun la komfort',
Rabas ĉe sklava mas' ĉion ĝis ties mort'?

Ĉu do en land' kun lim' estus por rajto spac',
Kie prolet', viktim' sklavas sub la minac'
De la perforta skurg', ĉiam dum granda ŝtel'
Uzas ĝin raba burg' nur por malica cel'?»

(Karl Johannson: Senlima Lando; en **Sub la signo de la socia muzo**, Antologio, Red. W. Auld kaj S. Maul, FEL, 1987, p. 14)

«Ĉu vere estas tiel, aŭ, eble, tiu nia aserto estas naive-mensoga, senenhava frazo, kontraŭa al plej evidenta realaĵo, kiun nur ni –blindigita de la fama ardo por granda celo, enlulitaj en sorĉan dormon pro la milde-dolĉaj sonoj de supernacia komunikilo– utopiisme volas nek vidi nek aŭdi?»

(Ivo Lapenna: **Elektitaj Paroladoj kaj Prelegoj**, UEA, 2009; p. 13)

«Ĉu Ni apenaŭ rajtas diri, ke iu plene aŭ hontinde malŝparas sian monon, se la elspezado, eĉ ŝajne kaprica, vere ĝojigas tiun personon?

(Marjorie Boulton: **Faktoj kaj Fantazioj**; UEA, Rotterdam, 2-a eldono, 1993, p. 332)»

«Ĉu ni ne sentus, ke ĉi tiu butikumado pruvas lian superfrenezecon kaj trovas lin iom pli proksima al sano se, aĉetinte la revolveron kaj kuglojn, li elspezus sian restantan monon por frandaĵoj kaj ludiloj, kaj preparus por la familio lastan

regalon?»

(Marjorie Boulton: **Faktoj kaj Fantazioj**; UEA, Rotterdam, 2-a eldono, 1993, p. 334)

«...kaj se mi efektive ekzistas, ĉikiamaniere, kiu trompiĝas, povas trompiĝi dum mi kredas, ke mi ekzistas, se estas certe, ke mi ekzistas dum mi trompiĝas?

(SanktaAgusteno: De Civitate Dei, XXI, 26, en Evaldo Pauli: **Pri dubo kaj certeco**, Fonto, Chapecó, Brazilo, 1984, p. 45)

«Ĉu Kiel knabo en nia skuventa kaj homsvarma riverborda parto de Hamburgo, Germanio, sciuj pri nia nuna monta ermitejo ĉe la senhoma ĝangalkaresa marbordo de eksternorda Kvinslando, Aŭstralio?»

(Trevor Steele : **Kvazaŭ ĉio dependus de mi**, FEL, 2009; p. 9)

«Ĉu Sed ni konsentas, ĉu ne, ke en la natura mondo regas fera leĝo, ke la superan regas la malsuperan?»

(Trevor Steele: **...sed nur fragmento**, Fonto, Chapecó-SC, Brazilo, 2a. eldono, p. 175)

«Ĉu Kial la verbo legi apartenas al la grupo de daŭro kaj rezulto, dum la verbo atendi al tiu de daŭro sen rezulto en la cititaj paĝoj, se povas esti nenia rezulto post ies lego kaj la rezulto de alveno post ies atendo?»

(Mattos: **Apartaj mondoj, verboj kaj participoj**, Fonto, Chapecó-SC, Brazilo, 3a eldono, p. 175).

Vizito de Rumanio kun krozado tra Danuba Delto

de la 4-a ĝis la 14-a de junio 2012

Liba Gabalda

Rodica Todor, la prezidantino de IFEF organizis vojaĝon tra Danuba delto kun vizito de la urboj Bukureŝto kaj Braŝovo kaj ĝia ĉirkaŭaĵo. Ni pasigis kune agrablajn 11 tagojn. La aventuran aranĝon partoprenis grupo de 34 esperantistoj el 9 landoj. Unue ni konatiĝis kun la ĉefurbo Bukureŝto. Ĝi estas unu el la plej gravaj turismaj allogaĵoj kaj la plej granda urbo de Rumanio kun pli ol du milionoj da enloĝantoj. Ni loĝis en la hotelo Hello situanta proksime de la Norda stacidomo. Vizito al impona Palaco de la Parlamento, kiu enhavas 6 000 ĉambrojn nin ravis. Ĝi estas la dua plej granda konstruaĵo en la mondo post la Pentagono. Ankaŭ Palaco Cotroceni estas grandioza. En ĝi troviĝas La Administrejo de la rumana prezidento kaj Nacia muzeo. Bukureŝto estas vivplena urbo kaj havas tre belajn parkojn kaj ĝardenojn. Ni promenis en tiu de Cismigiu kaj poste tra la malnova centro. Tre interesa estis vizito de skanseno (subĉiela muzeo) Dimitrie Gusti, kie ni konatiĝis kun diversaj kolektaĵoj de konstruaĵoj el diversaj partoj de Rumanio.

Post tritaga restado en la ĉefurbo ni per buso translokiĝis al la urbo Tulĉa – loko, kie ni enŝipiĝis por tritaga krozado. En Tulĉa ni vizitis ekologian turisman muzeon por konatiĝi kun la deltaj faŭno kaj floro antaŭ ol vidi ĉion per propraj okuloj. Ni navigis sur du kunigitaj hotelŝipetoj. Eblis senĝene trairi de unu ŝipo al la alia. Ni manĝis kaj dormis sur ili. Post halto ĉe la marbordo de la riverego Danubo ni per malgranda boato navigis al danuba rezervejo tra kanaloj, foje inter flavaj kaj blankaj nufaroj por observi birdojn en la naturo. Tio estis interesa spektaklo. Ni vidis plurajn specojn de birdoj. Inter la plej konataj estis cignoj, pelikanoj, ibisoj, cikonioj, kormoranoj kaj amaso da aliaj birdoj. La plej vidinda estis la renkonto kun nestantaj kormoranoj. Ili okupis pluretaĝe la arbojn kaj kriis laŭtege alportante manĝon al siaj idoj. Ni vizitis ankaŭ fiŝistan vilaĝon Mila 23. Post tiu-ĉi neforgesebla travivaĵo ni revenis per buso al Bukureŝto. Survoje ni mallonge haltis ĉe la bordo de la Nigra maro kaj poste ni tagmanĝis en restoracio Murfatlar meze de vitejoj. Ni partoprenis gustumadon de kelkaj vinoj kaj manĝis lokan specialaĵon.

Nia posta celo estis la urbo Braŝovo. Ĝi situas en montara regiono ĉirkaŭ 166 km norde de Bukureŝto. Survoje al ĝi ni vizitis la montaran urbeton Buŝteni.

Rekte super la urbo staras grandega kruco videbla jam de malproksime. Ĉar la bela vetero tion permesis, ni supreniris per telfero al la altebenaĵo de Buĉeĝi. De ĝi ni admiris grandegajn ŝtonojn, inter kiuj sfinkson, boleto-fungojn kaj aliajn formojn de ŝtonegoj. La panoramo de la vasta ĉirkaŭaĵo ravis nin. La Buĉeĝia montaro en Transilvanio estas la plej vizitata loko en Rumanio kun la plej alta pinto Omul - 2505 metrojn super la marnivelo. Ni traveturis ankaŭ Sinaion - luksan turisman centron, kie okazas diversaj eventoj kaj kie vintre oni organizas sportajn aranĝojn.

En Braŝovo ni loĝis en malnova hotelo Coroana situanta en la centro de la urbo. Tie ni renkontiĝis kun lokaj esperantistoj kaj pasigis kun ili agrablajn momentojn dum vespermanĝoj. Rodica, kiu loĝas en tiu ĉi bela urbo, promenigis nin tra ĝi kaj montris al ni la plej interesajn vidindaĵojn. Poste ni vizitis la kastelon Bran, kiu situas je 30 km for de la urbo. Ĝia famo estas ligita al la legendo pri la grafo Drakulo, sed neniuj historia dokumento atestas pri lia ĉeesto tie. Nuntempe estas en ĝi Muzeo pri feŭda historio kaj arto. Revenvoje ni vidis la fortikaĵon Raŝnov, kiu estas nuntempe rekonstruata.

La sekvan tagon, en la vilaĝo Prejmer ni admiris la fortikigitan preĝejon, la plej bone konservitan en orienta Eŭropo. Ĝiaj eksteraj muroj kaj aliaj fortikaĵaj partoj defendis kontraŭ malamikoj. Nun la preĝejo estas sub la protekto de "Unesco". Ne malpli interesa estis la vizito al la sinaja ortodoksa monaĥejo. Ĝi estis fondita fare de princo Mihai Cantacuzino en la deksepa jarcento kaj estas tre bele dekorita. Impresis nin la reĝa kastelo Peleŝ kun belega interno konsistanta el 160 ĉambroj. Ĝi estas la antikva somera rezidejo la reĝo de Rumanio Carol I (1866-1914). La korton ornamas vico de statuoj kaj bele aranĝita promenejo. Tiu ĉi kastelo estas nuntempe unu el la plej vizitataj en Rumanio. Rodica montris al ni multajn belajn kaj allogajn lokojn: preĝejojn, kastelojn, muzeojn, mirindan naturon kaj aliajn interesajn vidindaĵojn. Ĉio tio estis spicita per ŝia spriteco, rideto kaj sindonemo. La suno akompanis nin ĉiutage. Ni manĝis en belstilaj restoracioj, konatiĝis kun rumana historio, renkontis afablajn homojn kaj ĝuis agrablan etoson. Ĝi estis mirinda vojaĝo kun neforgeseblaj travivaĵoj, certe ripetinda. Ni daŭre sentas nostalgion pri tiom riĉaj kaj plezurplenaj tagoj.

Vizito de Rumanio kun krozado tra Danuba Delto Liba Gabalda

Fabela lando havanta naturajn belaĵojn, montarojn, maron, pitoreskajn vilaĝojn, grandiozajn urbojn, riĉan kaj diversflankan kulturon. Tio estas Rumanio.

Vizito de Rumanio kun krozado tra Danuba Delto Liba Gabalda

Parlamento

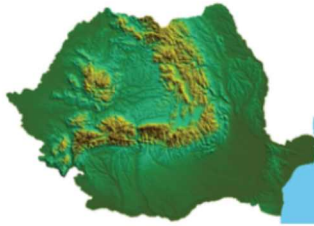

Bukurešto

LA MUZEUL NAȚIONAL COTROCENI

RUMANIO

Skanseno

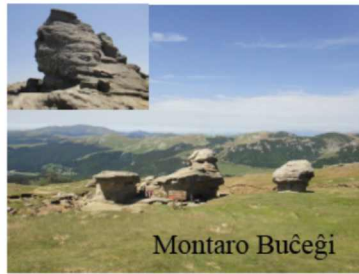
Krozado sur Danuba Delto

Nestantaj kormoranoj

Ce Nigra maro

Montaro Bučeği

Brașovo

Kastelo Peleș

Kastelo Bran

Prejmer

Junio 2012

Monaĥejo

FORPASOJ

Brigitte Clarac; naskiĝis en Martiniko (kariba insulo) la 20-an de aprilo 1950 kaj mortis je 10^a de marto 2013 en la ŝtato Karabobo (Carabobo). Ŝi eklernis esperanton en kurso gvidita de Rafael Mejía en 1981 kaj en 1982 sukcese partoprenis en porinstruista E-kurso. Ŝi estis kasistino de Venezuela Esperanto-asocio en la jaroj 1983-1985 kaj delegitino pri Biblioteko (jaroj 1985-1986). Partoprenis en la Unua Venezuela Esperantista Renkontiĝo (jaro 1982) kaj Dua Venezuela Esperantista Renkontiĝo (jaro 1984). Ŝi estis membro de la Asocio ĝis la fino de la jaro 1988. Ŝia fratino Raymonde Clarac esperantiĝis kelkaj jaroj antaŭe kaj partoprenis kun ŝi dum la 1980aj jaroj en nia movado.

Maritza Graziani; naskiĝis en Puerto Cabello je la 6^a de julio 1950 kaj mortis je la 26^a de februaro 2013 en Hispanujo. Eklernis esperanton en Kurso gvidita de Rafael Mejía en 1980. Ŝi multe helpis pri la organizado de la Dua Venezuela Esperantista Renkontiĝo kaj komisiistino en la redakcio de Venezuela Stelo dum la jaroj 1985-1986, estis deligitino pri Jubilea Centjariĝo (1985-1987). Ŝi edziniĝis kaj translokiĝis al Hispanujo je la jaro 1990. Ŝi Partoprenis en la televidprogramo de Aurora Martínez “La Tierra y su gente” en la televidkanalo Televisora Nacional je la 21^a de marto 1987; en tiu programo partoprenis krom ŝi: Jorge Mosonyi, Juan Bachrich, Raymonde Clarac, Rafael Mejía kaj Alfredo Portillo.

LA IDEALO DE FLOR**José Rafael Pocaterra****EL IDEAL DE FLOR****I**

Es en un pueblo pequeño, un villorio casi, pero que tiene cura, jefe civil y paludismo. Además, tiene una familia rica: la eterna gente pudiente que existe en toda aldea y en derredor de la cual se condensan todos los chismes y las alabanzas todas.

En la casa hay piano, dos señoritas, una tía y el señor, que es el padre de la familia y que casi siempre está en potreros y haciendas inmediatas, trabajando como si no tuviese tres o cuatrocientos mil bolívares. Así son, por suerte, algunos hombres de mi país.

La tía Inés reza y administra: Inesita, la niña mayor, reza y cose; Flor, la otra, ni reza casi, nunca cose, y lo demás . . . Para lo demás no está ella hecha: ella lee, muchísimo, toca el piano y suspira en la ventana que da a una callejuela desierta, cuando el plenilunio es un pavón de plata sobre el panorama oxidado y triste del poblacho.

II

Cada semana en verano y cada diez o doce días en invierno – si no se atraca en un barrizal la vieja mula del correo – Flor recibe los periódicos de la capital, y ya tiene para sumirse en la lectura de sus cuentos, de sus prosas y de sus versos favoritos. Conoce todas las firmas que abarrotan diarios y revistas, siente odios y simpatías profundas, y se sabe de memoria y ha copiado en un hermoso álbum que le encargó a su papá cuando estuvo en Caracas, los más lindos versos y los párrafos más bonitos de sus escritores predilectos . . . En la crónica social, en las alusiones galantes que se hacen los unos a los otros "lapidario de la forma", "cruel artista emotivo", "oríndice taumaturgo" o en las notas literarias que en el tráfigo de las redacciones arranca cada quisque a la benevolencia de los directores, ella se ha forjado un mundo, un alto mundo, suerte de cenáculo selectísimo, rodeado de cosas pulquérrimas, una especie de El dorado intelectual, capilla de pórfido y oro, alzada en mitad de la balumba de la capital y del mundo de burócratas, menestrales y plebe, donde no comulgan sino unos pocos escogidos —¡casualmente sus predilectos!— trajeados con exquisita elegancia, sonriendo exquisitamente, en una atmósfera de exquisiteces. "Nuestro glorioso pensador Z", "el altísimo poeta B", "Ñ, ese minero infatigable en las profundas vetas auríferas de nuestra patria historia", "X, el artista maravilloso de "Trípodes Tribadas", de

LA IDEALO DE FLOR**I**

Tio okazas en tre malgranda urbeto, preskaŭ vilaĝo, sed kiu havas pastron, lokan aŭtoritatulon kaj malarion. Krome, ĝi havas familion riĉan: la ĉiamajn mon-havulojn kiuj ekzistas en ĉiu vilaĝo kaj ĉirkaŭ kiuj kondensiĝas ĉies klaĉoj kaj laŭdoj.

En la domo estas piano, du junulinoj, unu onklino kaj la senjoro, kiu estas la patro de la familio kaj kiu preskaŭ ĉiam troveblas en apudaj staloj kaj bienoj, laborante kvazaŭ li ne posedus tri aŭ kvar cent mil bolivarojn. Tiaj estas, bonŝance, kelkaj viroj en mia patrolando.

Onklino Inés preĝas kaj mastrumas: Inesita, la junulino pli aĝa, preĝas kaj kudras; Flor, la dua, preskaŭ eĉ ne preĝas, neniam kudras, kaj koncerne la ceteron... Kun la cetero ŝi ne akordas: ŝi legas tre multe, ludas la pianon kaj sopiras ĉe la fenestro kiu rigardas al senhoma strateto, kiam la plenluno estas arĝenta pavo super la rusta kaj malgaja panoramo de la vilaĝaĉo.

II

Ĉiusemajne en somero kaj ĉiun dekan aŭ dekduan tagon en vintro – se ne sinkas en kotejon la maljuna mulo de la poŝto – Flor ricevas la ĵurnalojn de la ĉefurbo, kaj tiel ŝi havas sufiĉe por merĝiĝi en la legadon de siaj rakontoj, de siaj prozoj kaj de siaj preferataj versoj. Ŝi konas ĉiujn subskribojn kiuj plenplenigas ĵurnalojn kaj revuojn, ŝi sentas profundajn malamojn kaj simpatiojn, kaj scias parkere kaj kopiis sur belan albumon kiun ŝi mendis al sia paĉjo kiam li vizitis Karakason, la plej ĉarmajn versojn kaj la plej belajn paragrafojn de siaj preferataj verkistoj... En la monduma kroniko, en las galantaj aludoj kiujn faras unuj al la aliaj "lapidarulo de formo", "kruela artisto sentiva", "oraĵa miraklisto" aŭ en la literaturaj notoj kiujn en la laboroj de la redakcioj ĉiuj eltiras el la bonvolo de la direktoroj, ŝi faris al si mondon, altan mondon, specon de plej rafinita rondo, ĉirkaŭita de senmakulaĵoj, kvazaŭ intelektan Eldoradon, kapelon el porfiro kaj oro, starigitan meze de la senorda amaso de la ĉefurbo kaj de la medio de la burokratoj, metiistoj kaj plebo, kie nur koincidas tre malmultaj selektitoj —hazarde ŝiaj preferatoj! —vestitaj kun eleganto ekskvizita, ridetante ekskvizite, en atmosfero de ekskvizitecoj. "Nia glora pensulo Z", "la altega poeto

LA IDEALO DE FLOR José Rafael Pocaterra

quien ha dicho nuestro gran crítico M que es "sensual, impecable y dieciochesco", o las incursiones que de tarde en tarde un bardo olvidado en el interior con un puesto público, hace en un periodiquito, deplorando "la triste marquesita ausente" en su vivir "humilde y provinciano" —una hamaca, un botijo de pichero y una porción de proyectos literarios...

De esos escasos entes y de esos muchos defectos, de ese amasijo de lodo y lágrimas, ella ha formado un universo, un alto coro de potestades que —cada semana en verano y cada diez días en invierno, si la vieja mula del correo no sucumbe con su carga lírica en un lodazal— viene a cantar a su alma un milagro de belleza, de felicidades delicadísimas y de lejanas pompas gloriosas en una enorme ciudad, donde hay cines a toda hora, espectáculos a toda orquesta, miles de automóviles y altos círculos literarios...

Y al alzar los ojos fatigados de leer y la cabeza como vacía, miraba al pueblo con sus callejas más torcidas, y sus casas más chatas y su luz cruda y antipática.

III

¡Pero cuál devoción de mujer no se individualiza!

Un nombre, un nombre nuevo, prestigiado —según el crítico Churruca— por todos los dones de la juventud, del talento y de la euritmia, J. P. Soto-Longo, se impone a la mente de Flor de modo único, definitivo... Muy al principio apareció la nueva firma, tímidamente, entre dos "sociales" al pie de un precioso sonetín elogiando una señorita del vecindario que poníase al piano a deshojar "el lirio armonioso de sus manos" cuando él pasaba "en la melancolía del tramonto"; luego se deslizó en la segunda página una prosa de "euritmias paganas", un poquito tremenda —como observara ella sonriendo— donde hablaba de las "errátiles carnes ancestrales" de una señora.

Buscó Flor en el viejo y anticuado diccionario que tenía su papá por ahí tirado encima de un escaparate; por suerte llegaba hasta L1 y aun cuando leyó y releyó las dos voces en todas sus acepciones, y quedó tan a oscuras como al principio, el sandwich de los dos adjetivos de pan con las carnes en medio, le pareció delicioso.

Días después, en una revistilla de tercer orden, leyó un soneto bellísimo de J. P. Soto-Longo donde aludía, desdeñoso y "de lo alto del zócalo zenital de mi verso" a un envidioso que le disparaba "malvada insania", asegurándole, de paso, que apuntase para otro sitio porque él estaba absolutamente "cubierto de rosas blancas".

B", "Ñ, tiu nelaciĝebla ministro en la profundaj orovejnoj de nia historia patrio", "X, la mirinda artisto de Tripiedoj Lesbaj", pri kiu nia granda kritikisto M estas dirinta ke li estas sensuala, senriproĉa kaj dekokjarcenteca", aŭ la ekaperoj kiujn ĉiuposttagmeze iu bardo forgesita landinterne kun publika posteno, faras en ĵurnaleton, bedaŭrante "la tristan markizinin forestantan" de lia vivo "modesta kaj provincana" —unu hamako, unu beko-kruĉo kaj aro de literaturaj projektoj...

El tiuj kelkaj elstaruloj kaj el tiuj multaj difektoj, el tiu knedaĵo da koto kaj larmoj, ŝi estigis universon, altan ĥoron de potencoj kiu — ĉiusemajne dum somero kaj ĉiun dekan tagon en vintro, se la maljuna mulo de la poŝtservo ne pereas kun sia lirika ŝarĝo en kotejo — venas por kanti al ŝia animo miraklon de beleco, de feliĉoj tre delikataj kaj de foraj gloraj pompoj en urbo grandega, kie troviĝas ĉiuhoraj kinejoj, plenorkestraj spektakloj, miloj da aŭtomobiloj kaj altaj literaturaj rondoj.

Kaj levante la okulojn lacajn pro la legado kaj la kapon kvazaŭ vakuan, ŝi rigardadis al la vilaĝo kun ĝiaj stratetoj plej malrektaj, kaj ĝiaj domoj plej humilaj kaj ĝia lumo vulgara kaj malagrabra.

III

Sed kiu virina inklino ne individuigis!

Nomo, nomo nova, prestiĝigita — laŭ la kritikisto Churruca — per ĉiuj donacoj de juneco, inteligenteco kaj eŭritmo, J. P. Soto-Longo, trudiĝas al la menso de Flor unike, definitive... Komence aperis la nova subskribo, timide, inter du "socialaj reklamaĵoj" piede de ĉarma soneto laŭdanta fraŭlinon de la najbararo kiu ludadis la pianon senpetaligante "la harmonian lilion de siaj manoj" kiam li trairis "la melankolion de l' sunsubiro"; poste ŝoviĝis en la duan paĝon prozo de "eŭritmoj paganaj", iomete pipra — kiel ŝi agnoskis ridetante — en kiu oni parolis pri la "pekaj karnoj praaj" de iu sinjorino.

Flor serĉis en la malnova kaj malaktuala vortaro kiun ŝia paĉjo senzorge gardadis tie supre de iu ŝranko; bonŝance ĝi atingis ĝis L1 kaj kvankam ŝi legis kaj re-legis la du vokablojn en ĉiuj iliaj signifoj, kaj fine komprenis neniom kiel komence, la sandviĉo de la du adjektivoj de pano kun viando enmeze ŝajnis al ŝi delica.

Kelkajn tagojn poste, en triaklasa revueto, ŝi legis belegan soneton de J. P. Soto-Longo en kiu ĉi lasta, disdegnema kaj "el la altoj de la zenita soklo de mia verso", aludis al "enviemulo kiu al li ĵetis "

LA IDEALO DE FLOR José Rafael Pocaterra

Venezuela Esperanto - Asocio

De allí en adelante, Soto-Longo "se había impuesto". Efectivamente, se impuso todos los días de Dios algo de Soto-Longo en cuanto forma tipográfica paraban las imprentas: llovieron versos, discursos, prosas cinceladas, páginas líricas y hasta cosas íntimas de Soto-Longo con sus novias...

Y cuando un día, al abrir una revista, con las ansiedad de siempre, Flor hallóse con el retrato de Soto-Longo sobre el inevitable soneto, a poco da un grito: sí, era él: no precisamente como se lo imaginara, porque éste no parecía rubio; la melena crespa, ¡eso sí!, un poquitín crespa; demasiado crespa, pues . . . defectos del fotógrafo o de la densidad de las tintas litográficas habían dado al rostro amplio y a la gran cabeza de frente despejada un aire pesado; pero los ojos soñadores tenían algo de meditabundo y ascético que en vano desmentía aquella flor en el ojal del flamante chaqué.

—¡Su retrato! —dijose pensativa.

Y después, al leer otros y otros versos, lo suponía en aquel ambiente de amoríos y conquistas ante el coqueteo de sus admiradoras, aquellas "novias" de sus "pastorelas emocionales", que unas veces eran "legendarias princesitas del Rhin" y a veces "blondas y pálidas" y a veces "alabastrinas y ardientes" —¡pero todas rabiosamente rubias!— por las que sentía la pobre Flor, tan morena, tan tropical y tan apasionada, una secreta antipatía...

Se oxigenó el pelo, aunque su papá se puso furioso. Pasaba días enteros, en la casa provinciana, leyendo novelas exóticas, suspirando como una "desencantada" de Loti, o la Griselda triste encerrada en la torre, o las heroínas del lejano país que amaba junto con Judith Gautier, aquella China de las lacas, los grandes ibis y las mandarinas de pies "imposibles". Aislóse del trato vulgar, y en menos de un mes fue dogaresa, musmée, pescadora bretona, gran dama turca o esposa infeliz...

—¡Necia es lo que eres! —observábale su hermana Inés, que tenía buen sentido. Tan bueno, que se casó con un joven agricultor de los alrededores, rico, educado, de excelente familia, a quien ella, desdeñosamente no aceptara, considerándole un "simpático siembra-papas".

En el fondo, Flor era una muchacha sencilla, buena, sólo que estaba enferma. Y se agravó tanto, se puso tan delgada y tan pálida, suspiró de tal suerte por ir a Caracas, que en un viaje de negocios su padre la llevó consigo.

perversan frenezon”, konsilante al li, interalie, celumi al alia direkto ĉar li estis absolute “kovrita per blankaj rozoj”.

Ek de tiam, Soto-Longo “estis trudinta sin”. Fakte, trudis sin en ĉiu tago kreita de Dio io de Soto-Longo en ĉiuj tipografiaj formoj prezentitaj de la presejoj: pluvegis versoj, diskursoj, prozoj ĉizitaj, lirikaj paĝoj kaj eĉ intimaj sciigoj de Soto-Longo kun ties kor-amikinoj...

Kaj kiam iutage, malfermante revuon kun ĉiama avido, Flor trovis la foton de Soto-Longo super la neevitebla soneto, ŝi preskaŭ elpuŝis krion: jes, temis pri li: ne ekzakte kiel ŝi lin imagis, ĉar ĉi tiu ne ŝajnis blonda; la longa hararo krispa, ĝuste tiel!, iometete krispa; tro krispa, vere... difektoj de la fotisto aŭ de la denseco de la tipografiaj tonoj estis donintaj al la larĝa vizaĝo kaj al la granda kapo je vasta frunto pezan aspekton; sed la revemaj okuloj havis ion enpensan kaj asketan kion vane kontraŭdiris tiu floro en la buton-truo de la tute nova ĵaketo.

—¡Lia foto! —ŝi diris al si mem enpense.

Kaj poste, legante pliajn kaj pliajn versojn, ŝi imagis lin en tiu medio de enamiĝoj kaj konkeroj antaŭ la koketado de liaj admirantinoj, tiuj “kor-amikinoj” de liaj “paŝtistinetoj emociaj” kiuj foje estis “legendaj principetoj el Rejno” kaj foje “blondaj kaj palaj” kaj alifoje “alabastraj kaj pasi-amaj” —¡sed ĉiuj absolute blondaj!— al kiuj la kompatinda Flor, tiom bruna, tiom tropika kaj tiom fervora, sentis sekretan antipation...

Ŝi peroksidis sian hararon, kvankam ŝia paĉjo furioziĝis. Ŝi pasigadis tutajn tagojn, en la parokisma domo, legante ekzotajn romanojn, sopirante kia “disreviĝintino” de Loti, aŭ kia la bedaŭrinda Grizelda enfermita en la turo, aŭ la heroinoj de la fora lando kiun ŝi amis kune kun Judith Gautier, tiu Ĉinlando de la lako, la grandaj ibisoj kaj la mandareninoj kun piedoj “neeblaj”. Ŝi izolis sin el la ordinaraj rilatoj, kaj post malpli ol unu monato ŝi estis doĝ-edzino, musmée, bretona fiŝistino, turka grand-damo aŭ edzino malfeliĉa...

—Vi nur estas stultulino! —rimarkigis ŝia fratino Inés, kiu posedis bonan sencon. Tiom bonan, ke ŝi edziniĝis al juna terkulturisto el la ĉirkaŭaĵo, riĉa, edukita, el bonega familio, kiun malestimeme Flor estis rifuzinta, konsiderante lin “agrabla terpom-semisto”.

Ververe, Flor estis junulino simpla, bonkora, ŝi nur estis malsana. Kaj ŝi tiom malgraviĝis, ŝi iĝis tiom

LA IDEALO DE FLOR José Rafael Pocaterra

Al fin iba a la Babel moderna, al fin realizaba su ideal: en el fondo luminoso de la ciudad de maravillas, asomaba un rostro amplio, lampiño, la gran frente inteligentísima, la melena crespada, rebelde de los poetas soñadores.

Y el estrépito de las sonajas de hierro y el jadeo de la locomotora que la arrastraba como un monstruo dócil hacia la ciudad radiante, parecía decirle a su corazoncito: sotolongo, sotolongo, sotolongo . .

IV

Llegó una tarde de septiembre, lluviosa, al oscurecer. Cayó en brazos y labios de unas primas pobres, pero bien relacionadas. Fue a los cines; paseaba en automóvil; visitó el Salón Elíptico, el Panteón, el Museo Bolivariano, y se cansó trepando las escalinatas del Calvario; leyó sus periódicos favoritos todavía con la tinta fresca ... Y adoró a la Bertini. (1)

Todo era risueño, feliz, dorado, como mecido en una ola elegante y fácil que iba de los mostradores de las tiendas a los cojines del autora los lujos del hotel, a la butaca de los teatros o al espléndido reservado de damas en la confitería de moda, entre gentes afables, pulidas, bien educadas; zarabanda de tranvías, carruajes; tardes espléndidas en el largo Paseo de Diciembre; los trenes, el ruido, la gran vida de la gran ciudad... Sin embargo, le molestaba un qué sé yo en las miradas.

Había preguntado a sus primas por los literatos; hicieron un mohín —almas prosaicas!, pensó ella—. No sabían; no conocían sino unos tres o cuatro. Los jóvenes que las frecuentaban le mostraron algunos más: el pensador Z, ¡rarísima ocasión! entre una rueda de amigos en la Plaza Bolívar; por allá en un palco, junto a unas damas, miró ondular las grises melenas del poeta B; Ñ, el historiador, al paso de un coche, la faz lívida, quebrantada, sujetándose los lentes como si se fuese a sacar los ojos con los dedos; al glorioso X, ya a última hora se lo enseñaron a la salida del Capitolio, pulcro, menudo, nervioso, seguido de un mocetón desgonzado, de faz idiota que parecía no poder con la cabeza... Y otra tarde, a las puertas de una tipografía, con un rollo de papeles bajo el brazo, el crítico M echó a andar con los brazos inmóviles, caminando como si danzara... A todos o casi todos los conoció por primera vez. ¡Cómo engañaban los retratos! Pero cuando preguntaba, tímidamente: ¿Y Soto-Longo, J. P. Soto-Longo, el poeta?, respondíanle con un mismo gesto vago... no sabían, no le conocían, ¿está usted segura de que es de aquí?

1) Francesca Bertini (11.04.1892-13.10.1985), actriz italiana de teatro y cine.

magra kaj tiom pala, tiel sopiris por iri al Karakas, ke okaze de iu negoc-vojaĝo ŝia patro ŝin alportis kun si.

Fine ŝi estis iranta al la moderna Babelo, fine ŝi estis realiganta sian idealon: en la luma fono de la mirurbo, aperantis vizaĝo vasta, senbarba, la larĝa frunto ege inteligenta, la longa hararo krispa, distaŭzita de la revemaj poetoj...

Kaj la frakaso de la feraj bufroj kaj la anhelado de la lokomotivo kiu ŝin trenadis kia milda monstro al la radianta urbo, ŝajnis diri al ŝia eta koro: sotolongo, sotolongo, sotolongo...

IV

Ŝi alvenis iun septembran posttagmezon, pluvan, ĉe la nokto-falo. Ŝi falis en la brakojn kaj lipojn de iuj kuzinoj malriĉaj, sed kun influaj konatoj. Ŝi iradis al la kinejoj; promenadis aŭtomobile; vizitis la Elipsan Salonon, la Panteonon, la Bolivaran Muzeon, kaj laciĝis grimpante la ŝtuparojn de la Kalvario; ŝi legis siajn preferatajn ĵurnalojn ankoraŭ kun freŝa inko... Kaj ŝi adoris Bertini. (1)

Ĉio estis gaja, feliĉa, kiel balancita en unu ondo eleganta kaj facila kiu fluis de la montro-tabloj de la vendejoj al la sidiloj de la aŭto, al la luksaĵoj de la hotelo, al la sid-loko de la teatroj aŭ al la splenda privata dam-ĉambro en la konfitejo en modo, inter personoj afablaj, elegantaj, bon-manieraj; tumulto de tramoj, fiakroj; belegaj posttagmezoj en la longa Decembra Promenejo; la trajnoj, la bruoj, la plezurega vivo de la granda urbo... Tamen, ĝenis ŝin ia nedifinebla io en la rigardoj.

Ŝi estis demandinta al siaj kuzinoj pri la beletristoj; ili faris grimaceton —prozaj animoj!, ŝi pensis—. Ili ne sciis; ili nur konis tri aŭ kvar. La junuloj kiuj ilin vizitadis montris al ŝi kelkajn pliajn: la pensulon Z, maloftega okazaĵo! inter rondo de amikoj en la Plazo Bolívar; ie tie sur loĝio, apud iuj sinjorinoj, ŝi vidis ondi la grizan hararon de la poeto B; Ñ, la historiiston, dum pasis veturilo, kun la vizaĝo livida, malsana, tenantan siajn okulvitrojn kvazaŭ li estus eligonta la okulojn per la fingroj; la gloran X, jam lastmomente, ili montris al ŝi ĉe la elirejo de la Kapitolo, rafinitan, mincan, nervozan, antaŭirantan senartikitan fortikan junulon kretenvizaĝan, kiu ŝajnis ne povi elteni la kapon... Kaj alian posttagmezon, ĉe la pordoj de iu tipografio, kun rulo da paperoj sub la brako, la kritikisto M ekpaŝis kun senmovaj brakoj, piedirante kvazaŭ li dancus... Ĉiujn aŭ preskaŭ ĉiujn ŝi

1) Francesca Bertini (11.04.1892-13.10.1985), itala aktorino teatra kaj kina.

LA IDEALO DE FLOR José Rafael Pocaterra

Venezuela Esperanto-Asocio

—Cómo no; segurísima: lo he leído en los principales periódicos, ¿no lo conoce usted, señor Pérez?

—Ah, sí —repuso el señor Pérez-Gudiño, sietemesino oriental y donjuanesco, injerto de poeta y estudiante, como arrancando aquel recuerdo de un rincón excusado de la memoria.

—Sí, Soto-Lon... Soto-Longo P. Sotolon; jeso es! un "orfebre" que escribe versos; muy malos por cierto. ¿Usted lo quería conocer? ¡No vale la pena, señorita...! Yo le voy a traer algo mío, que publiqué en "La Revista...!"

Guardó silencio. Su reserva de mujer le decía que aquel era uno de esos "envidiosos" que él desdenaba tan noblemente. Comenzaba ya a observar la justa proporción de las cosas, lo falso de algunas actitudes, el mezquino barniz de ciertas apariencias, el yeso frío y muerto de los lujos y la alfombra raída y las cortinas empolvadas. El decorado empezaba a desteñirse a sus ojos fatalmente, y en los breves ratos de descanso, al regresar de una reunión o de un paseo, embargábala un malestar, una nostalgia de insignificancia, un dolor sordo en el amor propio al verse inadvertida, tan poco bella y tan sin brillo entre una multitud que no le hacía caso; ella que allá en el pueblo siempre salió de misa los domingos en medio de un rumor y de una ola de comentarios!

Consolábase pensando que sin duda el grupo social en que le había tocado llegar no estaba a la altura de "su ideal", y que aquel joven poeta de talento, apellido y fortuna, volaba más alto, en las esferas mundanas y literarias de la capital cuya existencia presentía fuera del círculo de sus primas y de la aristocracia domiciliaria del hotel.

Allí, en aquella atmósfera de refinamiento, su eterna flor en la solapa del impecable traje, recitando suavemente las suaves rimas gloriosas, debía de estar sumergido y ajeno a la estrepitosa vulgaridad ambiente. Ahora no lo veía como desde el pueblo, figurando doquiera por calles y teatros, no; el rostro amplio, la frente enorme, las melenas crespas, eran las de un esteta solitario, aislado, orgulloso. ¡Cuán difícil para la provincianita forastera conocerle de cerca y tratarlo! Aquella idea le hizo odiosas las gentes a su alrededor; y hubiera querido marcharse —no obstante el empeño de sus primas— si no la retuviera el ideal de verlo, siquiera de lejos en el antepalco de un teatro, entre sus damas rubias, elegantísimas o por la Avenida del Paraíso, hundido en los cojines de un gran automóvil gris...

renkontis unuafoje. Kiel trompis la fotografaĵoj! Sed kiam ŝi demandis, timide: ¿Kaj Soto-Longo, J. P. Soto-Longo, la poeto?, ili respondis al ŝi kun sama svaga grimaco... ili ne scias, ne konas lin, ĉu vi estas certa ke li venas de ĉi tie?

—Kompreneble; tute certa: mi legis tion en la ĉefaj ĵurnaloj, ĉu vi ne konas lin, sinjoro Pérez?

—Ha, jes —respondis sinjoro Pérez-Gudiño, feblulo orienta kaj donjuaneska, iaspeca grefto de poeto kaj studento, ŝajne elpelante tiun rememoron el iu angulo rezervita de sia memoro.

—Jes, Soto-Lon... Soto-Longo P. Sotolon; ĝuste li! iu "oraĵisto" kiu verkas versojn; tre malbonajn, cetere. Vi volis koni lin? Ne valoras la penon, fraŭlino...! Mi alportos al vi ion mian, kiun mi aperigis en "La Revuo...!"

Ŝi silentis. Ŝia virina diskreteco sugestis al ŝi ke tiu estis unu el tiuj "enviemuloj" kiujn li tiom noble malestimadis. Ŝi jam ekrimarkadis la ĝustan proporcion de la aferoj, la falsecon de iuj teniĝoj, la etaniman supraĵon de certaj fasadoj, la gipson fridan kaj palan de la luksoj kaj la tapiŝon faden-montran kaj la kurtenojn polvoplenajn. La dekoracio fatale ekperdis siajn kolorojn antaŭ ŝiaj okuloj, kaj en la nedaŭraj momentoj da ripozo, kiam ŝi revenadis el iu kunveno aŭ el promenado, ŝin premis ĝenaĵo, iu nostalgio de nenaĵo, obtuza doloro en la memestimo vidante sin nerimarkata, tiom etbela kaj tiom senbrila inter homamaso kiu ne prenis ŝin en konsideron; ŝin, kiu tie en la vilaĝo ĉiam eliris el la meso dimanĉe meze de murmurado kaj de ondo da komentoj!

Ŝi konsolis sin pensante ke sendube la socia grupo en kiun hazarde ŝi estis alfalinta ne laŭas la postulojn de "ŝia idealo", kaj ke tiu juna poeto je talento, identeco kaj perspektivo, flugas pli alte, en la sferoj mondumaj kaj beletraj de la ĉefurbo kies ekziston ŝi antaŭsentis ekster la rondo de siaj kuzinoj kaj de la hejma aristokrataro de la hotelo.

Tie, en tiu atmosfero de rafiniteco, kun sia eterna floro en la roverso de la perfekta vesto, delikate deklamante la glatajn poemojn glorajn, li certe troviĝis absorbita kaj nescia pri la brua vulgareco media. Nun ŝi ne vidadis lin kiel disde la vilaĝo, figurantan ĉie en stratoj kaj teatroj, ne; la vasta vizaĝo, la larĝega frunto, la longa hararo krispa, estis tiuj de estetikulo soleca, apartiĝinta, fiera. Kiom malfacila por la eta provincanino ali-loka koni lin de proksime kaj esti en rilatoj kun li! Tiu ideo malamindigis al si la homojn ĉirkaŭ si; kaj ŝi estus volinta foriri —spite al la penado

LA IDEALO DE FLOR José Rafael Pocaterra

¡Ah, cómo adivina un corazón enamorado! Los versos de aquella semana hablaban de un spie en soberano y del cansancio de amores imposibles... ¡Claro! ¡estas mujeres locas de aquí! "Imposibles..." ¡Tontísimo poeta! ¡Si supiera de la reserva de amor, de admiración y de ternura que la hacía alterarse y palidecer a la sola idea de hallarlo y de sentirse tan pequeña e insignificante con todos sus esmeros de enamorada!

Y veía entonces angustiada que se acercaba la hora de partir...

V

La última tarde en el hotel fue de una tristeza monótona e insoportable. Había llovido, y reunidas en la sala, primas y amigas —el grupito que iba a todas partes con ellos y que mantenía en perpetuo movimiento el inagotable portamonedas de su papá— se puso a tocar un vals tan viejo como el piano.

—¿Qué recuerdo te llevas de Caracas, chica? —preguntó una de ellas...

—¿Especial...? ¡Ninguno! —repuso con una sonrisa amarga—. Y dejó en suspenso el acorde.

Hubo comida, en familia, y por la noche al teatro, a pesar del mal tiempo. Cuatro gatos; la película fastidiosa; el vals de la orquesta desesperaba de aburrimiento.

Terminaba el hastío de aquella noche en el salón de familias de un café —bostezaba disimuladamente tras del abanico— cuando de repente, a través de la mampara, oyó voces y un nómbrela hizo estremecer; él, ¡al fin!

—Y tenga entendido que yo soy el poeta Juan Pedro Soto-Longo, y que no pago esto porque no me da la gana!

Era una voz agria, aguardentosa, a la que otra, la del mesonero, llena de desprecio, respondía colérica:

—Un pícaro borrachín es lo que usted es, que vive fiando lo que se bebe para dar escándalos... ¡Esta tercera no se la perdono!

Hubo un altercado soez, que las obligó discretamente a ponerse de pie, preparándose a marchar, mientras pagaba su papá.

Y al salir, en toda la zona iluminada de la

de siaj kuzinoj— se ne retenus ŝin la idealo vidi lin, kvankam de malproksime en la antaŭloĝio de iu teatro, inter liaj damoj blondaj, tre elegantaj, aŭ laŭ la Avenuo de la Paradiso, sinkinta en la kusenojn de granda aŭtomobilo griza...

Ah, kiel divenas koro enamiĝinta! La versoj de tiu semajno parolis pri reganta spleno kaj pri la laco de neeblaj amoj... Komprenable! Ĉi frenezaj vininoj el ĉi tie! "Neeblaj..." Stultega poeto! Se li sciis pri la rezervo de amo, de admiro kaj de tenero kiu perturbis kaj paligis ŝin je la nura ideo trovi lin kaj sin senti tiom eta kaj signifa kun ĉiuj siaj zorgoj de amantino!

Kaj ŝi tiam vidadis angorplene ke proksimiĝis la horo foriri...

V

La lasta posttagmezo en la hotelo estis je tristeco monotona kaj neeltenebla. Estis pluvinta, kaj kune en la salono, kuzinoj kaj amikinoj —la grupeto kiu iradis ĉien kun ili kaj tenadis en senpaŭza movo la neelĉerpeblan monujon de ŝia paĉjo— ŝi ekludis unu valson tiom malnovan kiom la piano.

—Kian rememoron vi forportas el Karakas, mia kara? —demandis unu el ili...

—Speciala...? ¡Neniun! —Ŝi ripostis kun amara rideto—. Kaj ŝi lasis pendanta la melodion.

Ili vespermanĝis, interfamilie, kaj nokte al la teatro, malgraŭ la malbona vetero. Preskaŭ neniu; la filmo teda; la valso de la orkestro desperigis de enuo.

Jam estis finiĝanta la naŭzo de tiu nokto en la famili-ĉambro de iu kafejo —ŝi oscedadis nerimarkate malantaŭ la ventumilo— kiam subite, tra la ekranego, ŝi aŭdis voĉojn kaj unu nomo ŝokis ŝin; li, fine!

—Kaj tenu klara ke mi estas la poeto Johano Petro Soto-Longo, kaj ke mi ne pagas tion ĉi ĉar mi ne volas!

Tiu estis voĉo acida, ebruiula, al kiu alia voĉo, tiu de la kelnero, disdegno-plena, respondis furioza:

—Nur ruza drinkulo vi estas, kiu vivas kredite drinkante por kaŭzi bruegon... Ĉifoje mi ne plu toleros!

Okazis fiparola kverelo kiu devigis ilin diskrete ekstari, prepariĝante por foriri, dum ŝia paĉio pagis.

Kaj ĉe la eliro, en la tuta zono lumo-plena de la konfitejo, puŝate de la policano, elbuŝante hontindajn

LA IDEALO DE FLOR José Rafael Pocaterra

Venezuela Esperanto - Asocio

confitería, a empellones del policía, diciendo, excusas vergonzantes, gritando su título de altísimo poeta, sin flor ninguna en el ojal del flux ajado y mugriento, sucio el cuello, chafado el sombrero sobre una melena cerdosa, todo ebrio, todo abyecto, todo ruin, pasó el ideal de Flor, bajo el puño de los gendarmes, dando tumbos como si en realidad pisase la pendiente moral de su vida.

Cerró los ojos, pálida como una muerta.

—¿Te has asustado, hija?

—Sí; mucho —repuso ahogándose de emoción.

Y esa noche, en la soledad de su cuarto, de cara a las almohadas, aquella pena agria se deshizo en silencio, lentamente, así como las nieves immaculadas que vienen desde el polo a las aguas cálidas del sur, se hunden y desaparecen deshechas para siempre...

VI

Abrazos, besos, pañolitos sacudidos, dos agudos silbatos y la noche de un túnel. Otra vez el sol, el aire y la noción de partir. Bajo las brumas, a la falda de un cerro que apenas se ve, va quedando, como una última visión de cañamelares y de aguas que cantan por lo áspero de las vertientes, la ciudad de los muertos ideales, la Caracas de ensueño...

Flor tiene los ojos llenos de lágrimas.

—¿Cómo que están llorando, tonta?

—No, papá: es el humo y; que me ha caído carbón en los ojos...!

José Rafael POCATERRA, 18.12.1889 – 18.04.1955. Escritor, novelista, cuentista y hombre político venezolano. Nació en Valencia (Estado Carabobo) y murió en Montreal (Canadá).

ekskuzojn, laŭvoĉe invokante sian titolon de altega poeto, sen ia floro en la buton-truo de la vesto eluzita kaj malpura kaj kun grasa kolumo, portante ĉapelon plat-prematan sur longa krineca hararo, komplete ebria, tute fia, tute malnobla, paŝis la idealo de Flor, tenata fera-mane de la ĝendarmoj, ruliĝante skue-salte kvazaŭ vere li surpaŝus la moralan deklivon de sia vivo.

Ŝi fermis siajn okulojn, kadavre pala.

—Ĉu vi timiĝis, mia kara?

—Jes; treege —ŝi ripostis sufokiĝante de emocio.

Kaj tiun nokton, en la soleco de ŝia ĉambro, dum ŝia vizaĝo premis la kusenojn, tiu acida aflikto fandiĝis silente, malrapide, samkiel la senmakulaj neĝoj, kiuj venas disde la poluso al la varmaj akvoj sudaj, sinkas kaj malaperas solviĝintaj por ĉiam...

VI

Brakumoj, kisoj, poŝtukoj svingataj, du akutaj fajfoj kaj la punkto de unu tunelo. Pliafoje la suno, la aero kaj la forir-nocio. Sub la brumoj, ĉe la flanko de monteto kiu preskaŭ ne vidiĝas, postrestas, kia lasta vizio de suker-kanaj plantacioj kaj de akvoj kiuj kantas laŭ la krutaj deklivoj, la urbo de las mortintaj idealoj, la iluzia Karakas...

Flor havas la okulojn plenaj de larmoj.

—Ĉu vi ploras, stultulineto?

—Ne, pacjo; estas la fumo; kaj iom da karbo eniris en miajn okulojn...!

El la hispana esperantigis: Andrés Turrisi.

José Rafael POCATERRA, 18.12.1889 – 18.04.1955. Venezuela romanisto, rakont-verkisto kaj politikisto. Li naskiĝis en Valencio (Ŝtato Karabobo) kaj mortis en Montreal (Kanado).

Kial ni kantas

Mario Benedetti

*Una cosa es morirse de dolor
y otra cosa morirse de vergüenza*

Por qué cantamos

Si cada hora viene con su muerte
si el tiempo es una cueva de ladrones
los aires ya no son los buenos aires
la vida es nada más que un blanco móvil

usted preguntará por qué cantamos

si nuestros bravos quedan sin abrazo
la patria se nos muere de tristeza
y el corazón del hombre se hace añicos
antes aún que explote la vergüenza

usted preguntará por qué cantamos

si estamos lejos como un horizonte
si allá quedaron árboles y cielo
si cada noche es siempre alguna ausencia
si cada despertar un desencuentro

usted preguntará por qué cantamos

cantamos porque el río está sonando
y cuando suena el río / suena el río
cantamos porque el cruel no tiene nombre
y en cambio tiene nombre su destino

cantamos por el niño y porque todo
y porque algún futuro y porque el pueblo
cantamos porque los sobrevivientes
y nuestros muertos quieren que cantemos

cantamos porque el grito no es bastante
y no es bastante el llanto ni la bronca
cantamos porque creemos en la gente
porque venceremos la derrota

cantamos porque el sol nos reconoce
y porque el campo huele a primavera
y porque en este tallo en aquel fruto
cada pregunta tiene su respuesta

cantamos porque llueve sobre el surco
y somos militantes de la vida
y porque no podemos ni queremos
dejar que la canción se haga ceniza

(Mario Benedetti)

*Unu afero estas estingiĝi de doloro
kaj afero alia estingiĝi de honto*

Kial ni kantas

Se venas ĉiu hor' kun sia morto
se l' temp' estas kaverno de rabistoj
l' aerroj jam ne estas bonaerroj
estas la vivo nur movebla celo

demandos certe vi kial ni kantas

se ni la kuraĝulojn ne brakumas
pereas la patrujo de malĝojo
kaj l' homa kor' en pecojn rompiĝas
eĉ antaŭ ol eksplodos l' hontosento

demandos certe vi kial ni kantas

se foras ni samkiel horizonto
se tie restis arboj kaj ĉielo
se ĉiu nokt' estas ia foresto
se estas kolizi' ĉiu vekiĝo

demandos certe vi kial ni kantas

ni kantas ĉar sonantas la rivero
kaj kiam sonas / la rivero sonas
ni kantas ĉar se mankas je la nomo
la kruelul' ĝin havas lia celo

ni kantas pro l' infano kaj ĉar ĉio
kaj ĉar iu estont' kaj ĉar la popolo
tial ni kantas ĉar la postvivantoj
kaj niaj mortintoj volas ke ni kantu

ni kantas ĉar la plendo ne sufiĉas
kaj ne sufiĉas ploro nek kverelo
ni kantas ĉar ni kredas je la homoj
ĉar ni triumfos super la malvenkon

ni kantas ĉar la suno nin rekonas
kaj ĉar la kamp' odoras je printempo
kaj ĉar en tigo ĉi en tiu frukto
ĉiu demando havas la respondon

ni kantas ĉar pluvadas sur la sulkon
kaj estas ni aktivuloj de la vivo
kaj ĉar ne povas ni kaj ni ne volas
permesi ke la kant' fariĝu cindro

(Mario Benedetti)
Esperantigita de Andrés Turrisi

La Insulo de Nemo (IX)

Johano Negrete

Venezuela Esperanto-Asocio

Ne pokaj historioj aŭ filmoj, kiujn mi memoras nun kun stranga gusto de kontraŭdiro, komenciĝis per vojaĝo de la protagonisto, tra la maro aŭ ĉielo, survoje al alia lando por emocia renkontiĝo kun ties sopirata amo. Tiam li aŭ ŝi ĉe fenestreto de aviadilo aŭ ĉe manrelo de ŝipo, ĉu rigardante la nubojn ĉu la marondojn, ambaŭkaze la protagonisto rememorante aŭ –plej probable diri– inventante kun delico fantaziajn scenojn de proksima rendezuo, kun animo tute ŝarĝita de la dinamismo tipa de febraj geamantoj, aventurigas novan destinon, vere novan revon por atingi la nekonatan estontencon, malgraŭ la risko de granda frustracio post tiu renkontiĝo. La homo ĉiam generas iluzion, kiam troviĝas en la flanko de irado al tia rendezuo, ĉar tiu magneto ŝaltas la fortojn, pafas anim-incendion, subite enkondukas la printempon eĉ en la plej amaraj spiritoj, dum li-ŝi impetas sin al sorto de feliĉo aŭ malfeliĉo.

Tamen mi nun trairas la inversan vojon de reveno. La rekontiĝo finiĝis. Tute kontraŭaj sentoj invadis min ĉi-momente, kiam mi forlasis tiujn, ĉiam malmultajn, feliĉajn tagojn de rendezuo kun mia amatino sur la sablo de la kariba insulo. Nun mi flugas aviadile al alia lando por viziti alian insulon trans la atlantika oceano. Do, el insulo al insulo, ĉar jam de longe mi planis tiun plurtagan viziton, sekvante invitilon prelegi en universitato, antaŭ reveni hejmen.

Dum la motoroj de la aviadilo forte zumbruas, mi klopodas alveni al la realo, kontroli atentadon, ĉar tute enpeniĝas pri ĉio, kion mi laste travivis. Almenaŭ —mi kredas— ke miaj animstatoj estas rapide ŝanĝantaj post la intensa korfrapo kaŭze de la amara disiĝo inter Munja kaj mi. Tiel sur mia vizaĝo ŝajnas iri-veni subite ombroj de tristo, ŝvebas la rezignacio pro perdo, kaj alterne ĝermas sparkoj de pasio, kiu montriĝas vana. Kvankam tiu amarega momento de disiĝo jam pasis, tamen restas postsignoj de senutila vakuo. Nun la tristo kreskas senhalte tien, kie la koro perdis la koralan hejmon de tiuj tagoj en la kajejo Pajklana: la pasinteco

Aperas virino kun pleto, drinkaĵoj kaj glasetoj. Mi petas ruĝan vinon. Ŝi ridetis. Ili ĉiam ridetas laŭ sia trejnado. Tio jam malmulte impresas min, malgraŭ ŝia bela korpo kaj impeta personeco. Krome mi mem, ankoraŭ ŝokita de la amoraĵo kun Munja, ne kapablas percepti la belecon de aliaj virinoj. Ne gravas. Mi prenas vinboteleton kaj dankas afable. Ruĝa vino *Lazo* el la centra valo de Ĉilio, rebo Merlot. Bona vino! Preferinde mi preferas trinki vinon inter pluraj alkoholaĵoj, kvankam biero foje pli taŭgas por tiuj karibaj varmaj klimatoj, kie ŝi kaj mi vivis la plej feliĉajn tagojn de niaj lastaj aventuremaj tempoj. Ho, Nemo! Denove ŝi kaj ŝi en miaj pensoj... La pasinteco invadas.

Nun la motoroj de la aviadilo ronkas pli forte. Mi supozas, ke oni plialtigas la aviadilrapidon por eliri pli baldaŭ de tiu nubmaro konsternanta la animon, kiu ĉirkaŭis kaj lasis onin sen kontakto kun la mondo, almenaŭ vide. Estas la lasta horo de la taglumo. Tri tagojn antaŭajn Munja flugis al sia destino en la norda Eŭropo, tio estas, al bela

lando kun tre malmultaj loĝantoj kaj multaj lagoj, laĝetoj kaj arbaroj. Preskaŭ eblas diri: unu lago por ĉiu loĝanto, se la distribuo estus racie farita. Mi revas subite pri ni ambaŭ en tre malvarma nuda bano tiulande. Terure! Ne povus mi fari tion.

Post vinglutaĵo kaj agrablo pri vinkvalito mi decidis malfermi la kajeron de Munja, Ŝi ĝin donacis kun akompanataj larmoj, kaj sendube mi taksis tian donacon kiel ion tre grava por ŝi. Plie, ŝi petis min legi la kajeron poste kaj estonte sola. Estas nun precize kiam estiĝas la oportuno, ĉar fronte al mi restas ankoraŭ pluraj horoj de soleco por atingi la flughavenon — kaj neniu apudas min en la aviadilo.

La kajero estas verda kaj tro dika; tio min suprizis kiam mi deprenis la beletan paperkoverton envolvintan la donacon. Mi malfermas ĝiajn paĝojn plenigite de kuriozaĵo por foliumi kaj tuj trovis, ke ĝi ne estas vera kajero, sed printita leteraro ordigita laŭlibre kun presita koverto. Sur la verda koverto bele skribita titolo grandlitere anoncas la enhavon: *La Insulo de Nemo*. Kia surprizo! Tio forte kortuŝis min.

Mirindas la belanima donaco de mia kara Munja. Tiam mi ekmoviĝis sur la aviadilseĝo kun maltrankvileco. Unuavide mi kredis la kajeron enhavi rakonton de niaj lastaj tagoj sur la insulo, sed ne. Ĝi temas pri niaj unuaj renkontiĝoj ĉe la reto kaj la sekvo. Tamen mia volo ĉi-momente ne estas por revigigi la lastan periodon. Mi deziras trapasi tiun bildon ĝuste tuj! Do, la devo estas rezisti. Ne plu esti trenata al melankolio, en kiu mi sentis tute merĝita apenaŭ dekduo da horoj antaŭe. Sekve, mi spiris pli forte serĉante eskapi, sed klare tutvane. La aviadilo prizonigas min kaj mi bezonis pli ol dek minutojn por retrovi la sintenon kaj repreni kuraĝon revidi tiujn paperojn.

Sur la dua paĝo troviĝas desegno per malmultaj linioj de virina vizaĝo kun perdita rigardo; apude sur ŝia orelo io, kio ŝajnas sablohorloĝo. Kvazaŭ se tio ŝajnigus, ke la virina revo flugas en alia tempa dimensio. Sed la desegno nur ornamas poemeton de Mila Ramos titolita *Tiel*. Ni vidu kion diras la versoj.

Mi vin amas
laŭ amado antikva.
—gusto de antikve
en la malnova kajero
de l' memoroj—

Mi vin amas tiel
laŭ amado antikva,
ne tuŝita,
abstrakta
ne direbla,
sentempa.
Tiel.

Bela enkonduko! Almenaŭ taŭga por la temo de

La Insulo de Nemo (IX) Johano Negrete

retaj geamantoj. En la sekvanta paĝo aperas la komenco de ĉio. Tio estas, la unua letero de Munja aŭ almenaŭ modelo de kolektiva mesaĝo; jen ĝi kiel la unua letero de la kajero.

8-a de septembro, 1999

“Kara sinjor(in)o:

Mi havas la plezuron informi al vi la daŭrigon de la kurso de Esperanto la 21-an de septembro en mia vilaĝo Rovakyla, municipo Taivalkoski (norde de Finnlando).

Mi multe dankos vin, se vi povas sendi perrete aŭ perpoŝte apogleteron aŭ poŝkarton por fari ekspozicion, kiu montros en mia vilaĝo la intereson kaj utilon de la lingvo por la internacia amikeco.

Bonvolu sendu ilin al mia retadreso aŭ loĝadreso malsupre. Multajn dankojn al vi pro via apogo!

Kun koraj salutoj,
Munja Vareski.

Rovakyla, Lenkoventrie 18-A,
FI-03593, Vanhala, Finnlando

La unua letero multe impresis min kiam alvenis al mia komputoro –nun mi povas ĝin memori kaj preskaŭ senti same. Kio tre impresis unue estis la lando: fora loko norde de Finnlando. Mi memoras. Mi imagis la solecon kaj triston de lando eterne neĝa. Due la iniciativo de iu kuraĝa persono instruante tiun ekzotikan lingvon, ĉe preskaŭ la mondbordo de la loĝata geografio aŭ pli precize proksime de la norda poluso. Tiel nur kutimas labori kuraĝa persono –mi ne scias, ĉu viro aŭ virino pro la fremda nomo Munja, –zorganta pri la ideo de monda interkompreno! “Ankoraŭ ekzistas bela idealismo sur tiu ĉi tero” mi diris al mi mem, kaj preskaŭ tuj respondis la leteron.

Kial respondi? Nu en tiuj tagoj mi havis la emon kontribui kun diversaj esperantaj petoj ĉe mia komputoro. Ne estis do peza tasko sendi mesaĝon al idealisma persono, Munja Vareski. –Bela nomo! Ĉu de viro aŭ virino?– Tio ĉi, mi tiam pensis. Krome, mi eĉ memoris saman kazon kun unu el miaj lingvokursoj en duba situacio de subteno. Tiam mi petis helpo al du esperantaj revuoj kaj la institucio ricevis baldaŭ aron da privataj apogleteroj kun gratuloj favorintaj malfermon de tia kurso. Tiu iniciativo estis bona, kvankam ne tute plaĉis al la celita vicdirektorino, Do, aparte de la kurso mi aldonis eldonpeton de esperanta bulteno. La decido venis: «la kurso jes, la gazeto ne». Tamen poste alvenis aprobon por gazeto de alia aŭtoritatulo. Fina rezulto: dum pluraj jaroj la gazeto sukcesis, la kurso ne. Kurioza rezult-paradokso.

Do mi sentis, ke mi devis eksidi kaj skribi iom al tiu viro aŭ virino, ĉar tiel estas la mondo de esperanto... tial mia unua kontakto kun Munja aperas tie ĉi: en ŝia propra kajero! Ankoraŭ ŝi konservis la leteron! Kiu povus diveni, ke ĉi simpla tekston malfermus sekretan kaj novan senton de

koramikeco inter gefrenduloj, kaj ke ŝi gardus ĝin kiel trezoro? Jen mia respondo:

9 de septembro, 1999

Estimata s-r(in)o Munja Vareski:

Mi deziras esprimi al vi la ĝojon kaj plezuron, kiun mi sentas pro la novaĵo de via klopodo por starigi regularan kurson en tiu vilaĝo aŭ urbeto, kiel floro en izoleco ene de la esperanta mondo. Ĉar hodiaŭ, danke al esperanto kaj interreto, ni esperantianoj estas pli kaj pli unuiĝantaj en nia mondo. Esperanto kaj interreto estas bonaj amikoj en nia kreskanta nova mondo por paco kaj egaleco inter homoj de ĉiuj kulturoj.

Saluton kaj multajn bondezirojn al la esperantistoj kaj lernantoj el via municipo Taivalkoski.

Amike, Nemo

“Kia mirindaĵo havi enmane denove tiujn liniojn, kiuj ekimpetis, kvankam senkonscie, al la amikeco kaj amo!” Tion mi esprimis preskaŭ duonvoĉe en la aviadil-karapaco. La surprizo de la Munja-kajero pligrandiĝis, kiel juveloj, sur kiuj oni ne rimarkas unuavide la diversajn brilojn, ĉar la lumo malabundas aŭ la vizi-angulo ne favoras la nuancojn de la lumradioj. Tiele, sensignifaj gestoj aŭ agoj, de la ĉiutaga vivo –oni neniam scias– povas poste mirigi nin, ĉar pro la tempopaso kaj la teksado de l' vivo, ili turniĝas tre gravaj en la vivkurado kaj nepre la klara konscio alpropigas al si tiujn eventetojn, en decida konstruo de nia propra vivformo.

Mi emocia legado de la leteroj, donis al mi la dimension de la ĵus vivita aventuro kun Munja. Mi kisis la kajeron. Adoris Munja-n nun enfermita en la kajero, kaj memoris tiujn vortojn de la poeto: «Se vi pariĝas faru tion kun la profunda sento pri la tuta grandiozo de la ago, kiun vi plenumas», diris Omer Haleby en **El Ktab**; kaj sekve «Donu vin plene kaj tute al tiu ĉi ago, metu en ĝin vian animon kaj la spiriton same kiel la korpon».

Precize ĉio, kion nek Munja nek mi povas nun fari. Ŝi apartenas al ŝia mondo kaj mi al la mia. Mi ŝatus, ke iu Dio helpu rompi la pezan ĉenon de mia kordoloro. Aŭ trovi amikon al kiu mi povus paroli pri miaj malfortoj, sed malagrablas, ke tia ulo ne aŭskultu aŭ malĉestu. Kial, kial Dio al ĉiuj homoj tiom plaĉas? Eble ĉar neniam oni vidas Lin vizaĝ-al-vizaĝe. Ne scias ĉu Li helpos, ĉu Li venos, ĉu Li estas amiko aŭ malamiko. Ne solas mi vere, sed nun sole vojaĝas ĝis... ĉu la insulo de malfeliĉo?

(Daŭrigota)

LA 20-a INTERNACIA ESPERANTO-SEMAJNO DE LA KULTURO KAJ TURISMO
de la 6-a ĝis la 13-a de oktobro 2012
Liba Gabalda

Venezuela Esperanto-Asocio

Kutime la unua oktobra semajno estas rezervita por la tradicia E-aranĝo en Hispanio. La ĉi-jara jubilea 20-a E-Semajno okazis en la ĉemara urbo “Cambrils”, situanta 16 kilometrojn sude de Tarragono. La aranĝon organizas grupeto da entuziasmaj esperantistoj el Barcelono kaj Sabadell sub la gvido de Luis Serrano Pérez. Dum la aranĝo li ankaŭ prizorgas libroservon.

Ĉi-foje la aranĝo atingis rekordan nombron da partoprenantoj. Alvenis 144 gesamideanoj el 13 landoj. Ni loĝis en granda 4-stela hotelo “Cambrils” en proksimeco de la plaĝo, kiu etendiĝas je 18 kilometroj laŭ la maro. Multaj profitis la posttagmezajn paŭzojn por promenadi laŭ ĝi kaj ankaŭ baniĝi en Mediteraneo. La vetero en tiu ĉi sezono estas ĉiam agrable varma. Ankaŭ la hotela naĝejo estis ĉiutage plenplena de hotelgastoj. La hotelo disponas pri 400 ĉambroj. Ĉiuj estis okupitaj. Oni aŭdis krom la franca, plejparte la rusan lingvon. Iuj gastoj scivolis pri Esperanto. Nia aranĝo estis la lasta de tiu-ĉi sezono dum kiu la hotelo funkciis. La prezoj estas malpli altaj ol dum la someraj monatoj.

La dimanĉan inaŭguron ĉeestis kaj bonvenigis nin la urbestrino de “Cambrils” kaj aliaj du membroj de la urbestro. Nomo de UEA salutis la ĉeestantaron Barbara Pietrzak el Pollando. Ŝi pli poste prelegis pri la 125-a centjariĝo de la Unua Libro. La saman temon oni ankaŭ pritraktis en debato, kiun gvidis Luis Serrano. Ĉiutage (krom la tuttaga ekskurso) Rodica Todor el Rumanio animis kun granda sukceso la E-kurson. Pro ŝiaj profesiaj psikologiaj spertoj la kurso fariĝis interesa kaj sekvis ĝin multaj entuziasmaj lingvoŝatantoj. Ŝi eĉ havis ideon krei komunan libron pri la temo: ”Kial restas multaj personoj ĉiamaj komencantoj kaj kiamaniere ni povus solvi tiun fenomenon?”. Gian Carlo Fighiera el Italio alloge prezentis la verkon de Victor Hugo “La Belulino, la Monstro kaj Nia Damo”. La geedza paro Michèle kaj Hubert el Belgio klarigis kiel plibonigi sian esperanto-lingvoscion per prelegoj. Per bildoj kaj komentario ili rakontis pri siaj spertoj en Esperantujo. José Boccadifuoco el Francio rakontis kortuŝan biografion de siaj gepatroj. Temis pri “Rememoro de milito”. Profesoroj Júrte Buŝiene kaj Aldis Buŝs el Latvio prezentis serion da prelegoj. Ili konigis al ni informojn pri baltaj landoj: Litovio, Latvio kaj Estonio. Pri sia lando ili montris film-fragmentojn el kultura kaj festa vivo kaj rakontis pri sistemo de instruado en Latvio. Krome ni eksciis kio estas hipofeo - planto kun oranĝaj

beroj enhavantaj multe da vitamino C. Manfred Sona el Germanio enkondukis kaj klarigis interesan temon: “Baza enspezo senkondiĉa”. Ĝi estus bona rimedo por forigi malriĉecon kaj doni kondiĉojn, por ke ĉiu povu vivi digne. Lia prelego instigis al vigla diskutado. La prezidanto de HEF (Hispana E-Federacio) José Antonio del Barrio rememorigis gravajn hispanajn esperantistojn de antaŭ la hispana intercivitana milito. Pro la ĉiutaga vespera hotela programo ne eblis okazigi kelkajn el niaj vesperaj programeroj. Tial iuj gesamideanoj pli frue enlitiĝis, aliaj profitis dancadon, spektis flamenkan prezenton kaj magiaĵojn. Tamen ni ĝuis la du interkonajn vesperojn kun hispana “Cava” - ŝaŭmvino kaj ankaŭ vesperon kun “cremat” (bruligita rumo kun aldonaj spicaĵoj). Nur bedaŭrinde la folkloro ensemblo “Montjuic” pro certaj miskomprenoj ne venis ĝojigi nin per siaj kantoj. La hotelo provizis disko-muzikon kaj kontentigis nin per kelkaj havanaj melodioj.

La premio “Ada Sikorska” estis ĉi-foje aljuĝita al Vilhemo Lutermano, kiu multe laboras por Esperanto. Li organizas retforumon MAS, redaktas Esperanto-version de “Le monde diplomatique” kaj eldonas E-librojn. Li loĝas en Kubo kaj pro tio li ne povis transpreni la premion persone.

Kutimaj (dum tiu ĉi aranĝo) estas unu tuttaga kaj du duontagaj ekskursoj. Dum la unua duontaga ekskurso ni vizitis la E-muzeon en “Pau d’Ordal” kaj la vinkelon “Massana”. Tie ni gustumis kaj povis aĉeti diversspecajn vinojn. La dua duontaga ekskurso celis la monaĥejon de “Escornabou”. Ĝi estis plurfoje renovigita kaj nun servas kiel muzeo. Apuda rigardejo donis eblecon observi belan kaj vastan ĉirkaŭaĵon. La tuttaga ekskurso estis ĉi-foje iom nekutima. Unue ni vizitis planetarion en la urbo “Castelló”. Poste atendis nin surprizo. Ĉiuj 90 ekskursantoj estis invititaj al la hispana specialaĵo “paella”. Preparis ĝin je niaj okuloj s-ro Conejero en sia hejmo. La afabla akcepto fare de la familio estis por ni vere agrabla surprizo. Ni ankaŭ gustumis kelkajn fruktojn el la ĝardeno de la gastigantoj.

La Semajno estis sukcesa, la vetero favora, hotela manĝo abunda, la etoso gaja kaj amika. Koran dankon al niaj fervoraj organizantoj kaj kunhelpantoj pro la bona laboro, kiu ebligis al ni ĉeesti tiun ĉi ŝatatan aŭtunan eventon. Ĝis revido venontjare denove en Katalunio.

LA 20-a INTERNACIA ESPERANTO-SEMAJNO DE LA KULTURO KAJ TURISMO

CAMBRILS

2012

Fotis kaj aranĝis Liba kaj Floreal Gabalda

LA KVINDEKA JARIĜO DE DOKTORO KIU (Doctor Who)

Pedro Jaimez

Venezuela Esperanto-Asocio

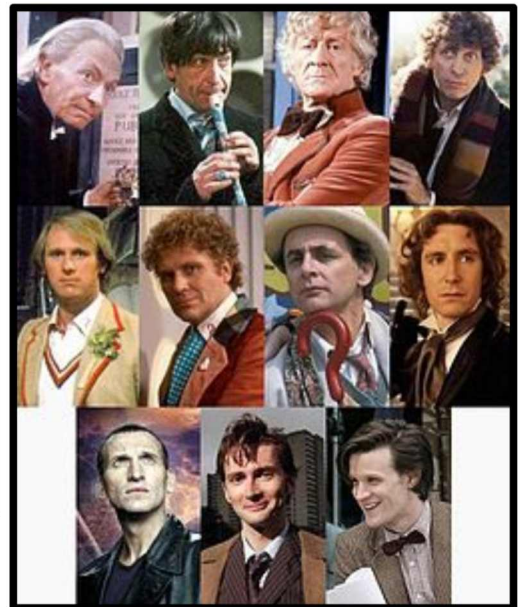
En la jaro 1963 estis dissendita en Anglujo la unua programo de la BBC televida serio “Doktoro Kiu” malmulte konata ekster Britio ĝi devenis la plej longdaŭra sciencfikcia televidprogramo en la mondo. Ĝi estis farita ĝis la jaro 1989. Aparte de televidfilmo farita en la jaro 1996, ĝi restis nur memoro, sed en la jaro 2005 ĝi estis refarita (Danke al Russel T. Davies) kaj havas grandegan sukceson ĝis hodiaŭ. Nun ĝi estas videbla en la tuta mondo; en Venezuela estas eble spekti ĝin kelkfoje en Directv, kaj estas elŝutebla en la internet. Li eĉ havas paĝon en Vikipedio en esperanto.

Ĉijare ni festas la kvindekan jariĝon 1963-2013, kaj “Doktoro” Kiu estas unu en la plej interesaj programoj en la mondo.

La ĉefrolanto kies nomo estas nur “La Doktoro”, estas eksterterulo, Lordo de la Tempo (Time Lord) kun du koroj, kiu povas ŝanĝi la fisikan formon, danke al tiu ebleco povis ludi la saman rolon 11 sinsekvaj aktoroj. Li estas geniulo kiu uzas sian intelekton nur por la bono, li kontraŭas la perforton kaj preferas uzi la menson anstataŭ batali, tiagrade ke li preferas fuĝi ol militi kontraŭ la malamikoj. Li kutime vojaĝas kun kunvojaĝantoj, fojfoje belaj junulinoj.

La nuna Doktoro Matt Smith, ludante en la kristnaska programo de la jaro 2012, la rolon de La “Doktoro”. Li estas en la kontrolĉambro de la TARDIS.

La dekunu Doktoroj ĝis nun.

Lia kosmoŝipo estas la TARDIS (TIME AND RELATIVE DIMENSIONS IN SPACE-Tempo kaj relativaj dimensioj en la spaco)

La TARDIS

La TARDIS havas la eblecon ŝanĝi la eksteran formon al iu ajn formo kaj tiamaniere kaŝi sin, sed la TARDIS de la doktoro estas iom temperamenta kaj la kaŝcirkvito restas per ĉiam en la formo de Brita polica skatolo de la sesdekaj jaroj. La TARDIS solvas la problemon de la lingva diverseco tradukante aŭtomate kaj rekte en la menso ĉiuj el la lingvoj parolataj.

Kiam ni pensas pri kosmoŝipo venas al la menso la ideo de la Stelŝipo Entrepreno (Enterprise de la serio Star Trek) kiu estas esence nur batalŝipo pli potenca kaj kapabla de interplanetvojaĝoj. La TARDIS estas io tute alia, ĝi estas pli grande interne ol ekstere, ĝi povas vojaĝi ne nur tra la spaco, sed ankaŭ tra la tempo. La pasinto, la estonto aŭ la nuno estas al ĝi la sama

LA KVINDEKA JARIĜO DE DOKTORO KIU (Doctor Who) Pedro Jaimez

afero de kio devenas la titolo de la “Doktoro”: “Tempo Lordo”.

La TARDIS ne havas armilojn, kaj la “Doktoro” estas pacamanto, kiu batalas kontraŭ la malbono danke al la scienco, kaj al la fido je la fundamenta boneco de la universo.

Miaj plej ŝatataj Doktoroj estas la kvara kaj la deka.

La deka doktoro (David Tennant) kun Rose Taylor (Billie Piper)

En Anglujo ekde 2005 estas kutimo en la kristnaska tago rigardi la kristnaskan specialan programon de la “Doktoro”, kaj la programo estas parto de la angla vivo kaj ĝi neniam estis tiel populara kiel hodiaŭ. Danke al la teknologio la “Doktoro” estas nun multe pli konata, kaj estas propraĵo de la tuta mondo. Estis interalie nomita en the Big Bang Theory (Usona programo komika ege populara kaj mondfama) kaj “Doktoro Kiu” estas la plej populara programo de BBC Amerika.

Se vi povas rigardu Doktoron Kiun ĉu pere de la televido aŭ en la granda kvanto de romanetoj dediĉitaj al la serio, vi certe, se ne devenus, fanatikulon, almenaŭ havos agrablan sperton.

Feliĉan datrevenon “Doktoron”.

La Bildoj estas propraĵo de la BBC.

"Tie ĉi li trapasis, kunulo"

Thairon Martínez

Venezuela Esperanto-Asocio

La kvina de marto 2013 mortis Hugo Rafael Chávez Frías, ĝistiam prezidento de la Bolivara Respubliko Venezuelo. Ekde tiu momento mondo komencis konsciadi ke tiu viro ĉiam ege fipriparolita, estis tute malsama antaŭokule de lia popolo, kaj antaŭ la vido de aliaj mondaj popoloj (ĉefe tiuj suferantaj imperiismajn agojn). Ĉu tiu viro estis fipriparolita juste aŭ mispriparolita intence?

Mi, kiel venezuelano, ne povis depreni min el tiu situacio. Estante filmisto pri sociaj kaj mediaj aferoj, kaj venezuelano tre aktiva je popolaj naciaj luktoj, mi sentis urĝon aldoni eron el mi por kontribui je la nacia resaniĝo per la kompreno de nia katastrofo.

Ĉiam ŝajnis al mi ke Venezuelo estas lando de ĉiama urĝo. Iom ĝendona tia trajto de nia regno, ĉefe kiam mi pretas starigi iniciataĵojn valorindajn por nia esperantisma movado, kaj nova amasbruo eksonas, trude prenante mian respondecon al solvado de nova nacia minaco: ĉu amaskomunika mensogado de riĉegaj nacioj, ĉu de imperiismaj organizoj, ĉu nova balotado (ĉi lando havas pli da balotoj ol ĉiu alia en Ameriko), ĉu nova puĉa klopodo... Sed mi devas konfesi ke la kororompa okazaĵo de la 5a de marto estis la plej spirŝtela kiun mi memoras post tiomegaj spertitaj sociluktoj.

Mi tuj prenis la mikrofonon, sekigis la larmojn kaj aliris kun miaj laborkunuloj filmregistri tiun memorigotan parton de la amerika kaj monda historio.

Dum multaj tagoj la homoj amase sin ĵetis al la stratoj por kuniri al tiu loko kie restis la senviva korpo de la nacia gvidanto, "tiu kiu vekis nin", diris ree la aldemandatoj.

- Mi ploris kaj eliris el mia hejmo al la placo Bolívar
- Kaj kion faris vi en la placo?
- Mi ploris kun la aliaj, mi kantis la nacian himnon kun la aliaj... eble mi iris tien nur por renkonti la aliajn kaj kompreni ke mia forto estas en la kuneco.

Tiel parolis la homoj de vunditaj koroj antaŭ la mikrofono kaj tiam mi ekkonsciis: La plej aminda rezulto de la penoj de Chávez, estas la virto homoj trovi sin en malpropraj okuloj, kompreni ke ĉiu estas nur ero de la socia vefto, kompreni ke malgraŭ la kapitalismaj propagandoj, ni, vere, ne estas solaj.

Miaj penoj donis al miaj samlandanoj filmon kiu montras agrikulturiston en ties natura poezio,

donante sian humilan kvankam saĝan lecionon pri vivo, al tiuj kiuj kredas ke nia revolucio ne estas apoginda nur tial ke ĝi ne estas "perfekta". La senkulpajn pensojn de fiŝkaptisto ni povas vidi en liaj larmoj, malgraŭ lia forta suntolerema korpo, kiam li diras al ni: "ni sentas grandan doloron, sed ni restas ĉi tie kaj ni daŭros antaŭen".

Eble la plej memorinda leciono kiun donis la filmo (laŭopinie de kelkaj uloj) estas ke oni rimarkas finfine, ke la bolivarisma revolucio estas dediĉita al tiuj kiuj plej suferas.

Esperinde, mi baldaŭ havos tempon liberan por esperantigi tiun flimon, kaj publikigi ĝin interrete. "Tie ĉi li trapasis, kunulo", nomiĝas la filmo, reference de fama nacia poemo (verkita de Alberto Arvelo Torrealba) kiun Chávez kutime deklamadis:

Tie ĉi li trapasis, kunulo,
 al tiuj montetoj, fore
 Vidu lian postsignon ĉe la pajlo
 vidu ĝin, kunulo,
 Kiel la klaraj pluvetoj
 sur la reseka tereno,
 kiel puto en altebenaĵoj,
 kiel brilstelo sur rivereto,
 kiel la ardeo surjunke,
 kiel la flugoj vespere,
 kiel la neĝo surverte,
 kiel la brulego dumnokte,
 kiel la lampiro en la aero,
 kiel la luno surdune,
 kiel la ĉevalido en la Blazono
 kaj la trikoloro en la ĉielo.

Tie ĉi li trapasis, kunulo,
 al tiuj montetoj, fore.
 Tie iras lia figuro sola,
 aglosimila serioza profilo,
 selo el brunigita ledto,
 ĉevalo de brava brusto.
 Kvazaŭ flago iras lia mantelo,
 kvazaŭ celilo lia ĉevalo.
 Artisto ĉizante popolojn.
 Homo burĝonumante patrujojn,
 pikante glorojn, trupano!

La 65-a IFEF-KONGRESO

Temo de la kongreso: Rolo de la fervojoj en la disvolviĝo de la moderna mondo.

Raportis: Liba Gabalda

Ĝi okazis en la sudokcidenta parto de Francio de la 4-a ĝis la 11-a de majo 2013 en *Artigues près Bordeaux* (Artigues ĉe Bordoza) Samtempe kongresis UFE (Unuiĝo Franca por Esperanto). Esperanto harmonie kunigis la du asociojn. La aranĝojn partoprenis pli ol 250 geesperantistoj el 17 landoj. Al la kunorganizado multe helpis la ĝirondia Esperanto-grupo, kies prezidanto estas Bernard Sarlandie. Pri altkvalitaj kulturaj programeroj en kiuj rolis ĉiuj grupanoj zorgis precipe Marcelo Redoulez kun Claudine Pomiro. Jam la nekutima interkona vespero donis imagon pri io eksterordinara. Kaj tiel efektive estis dum ĉiuj vesperaj kulturaj programeroj. Multaj surprizoj atendis nin. Al interkoniĝo kontribuis per akordiona muzikado kaj E-kantoj la konata franca esperantisto FAMO.

En la dimanĉa solena inaŭguro honorigis nin la vicprezidanto de la ĝenerala konsilio Jean-Marie Darmian. La bonvenigon de la ĉeestantoj komencis la prezidantino de LKK (Loka Kongresa Komitato) Sylviane Lafargue. Salutis Rodica Todor - la prezidantino de IFEF, Claude Nourmont - la vicprezidantino de UEA, Bernard Sarlandie - la prezidanto de ĝirondia E-grupo, Stefan Mac Gill nome de ILEI. Sekvis kantado de E-himno kun akordiona akompano de FAMO. Post la paŭzo komenciĝis salutado de ĉiuj reprezentantoj de ĉeestantaj landaj asocioj, kaj oni legis ret-alvenintajn bondezirojn de gravaj organizaĵoj kaj unuopuloj. Inter kiuj ankaŭ tiu de Probal Dasgupta la prezidanto de UEA. Antaŭ la fino Rodica Todor honorigis kaj transdonis diplomojn al Jeannine Daguin, Bernard Sarlandie kaj Marcelo Redoulez pro ilia meritplena laboro por Esperanto.

La 65-a IFEF-KONGRESO en ARTIGUES ĉe BORDOZO

Post la tradicia komuna fotado ĉiuj estis invititaj al aperitivo okazanta antaŭ la restoracio. Sunbrilo aperis sur ĉiuj vizaĝoj.

Dum la semajno okazis fakaj prelegoj, komitat-kunsidoj, diversaj labor-kunvenoj, oni pritraktis movadajn aferojn, prezentis novaĵojn el fervoja mondo. Kundiskutis terminara komisiono, okazis ILEI sesio pri la projekto de E-kurso ne nur por fervojistoj. Tre allogaj estis la prezentoj de la venontaj IFEF-kongreso en Italio kaj tiu de UEA en 2015 en Lillo. Oni spektis filmon pri Esperanto kaj mallongan humuran desegno-filmeton "La bariergvardistino". Daniel Moirand tre lerte rakontis pri "Mil kaj unu noktoj". Stefan Mac Gill prelegis pri "Rolo de la fervojo en moderna mondo", Michel Lafosse tre kompetente kaj detale prelegis pri "Bordoza tramo". Lia prelego kompletigis antaŭan viziton de kelkaj interesuloj al la tram-prizorgejo. Ili konstatis grandan similecon kun trajn-riparejo. Robert Combes kun sia

La 65-a IFEF-KONGRESO Liba Gabalda

edzino prezentis bildojn pri la konstruado de la “Viadukto des Fades”, nuntempe jam ne funkcianta. Mireille Grosjean parolis pri “Japanaj trajnoj”, Andrej Grigorjev el Kranojarsk pri “Siberia fervojista sindikato”, Pjer Buvje pri la “Unua libro kaj la Bona Lingvo”, Marcelo Redoulez pri “Bordoza Maskeronoj”. Bone funkciis libroservo, okazis ekumena Diservo. La prezidanto de la ĝirondia Eklubo Bernard Sarlandie kontaktis ĵurnalistojn kaj oni aperigis artikolojn pri Esperanto. Aperis tri numeroj de kongresa bulteno. Estis reelektita la ĝisnuna estraro por trijara periodo. Ankaŭ UFE elektis kaj prezentis novan estraron kaj pridiskutis siajn movadajn aferojn.

Al agrabla postagmezo-fino kontribuis la muzikgrupo “Maragane” instruante gaskonajn dancojn. Alian tagon same entuziasme instruis kantadon Ankie kaj Nanne - la duopo el Kajto. Ambaŭ grupoj prezentis vesperan koncerton. Ili plezurigis la ĉeestantojn - pri tio atestis longaj varmaj aplaŭdoj. En aliaj vesperoj temis pri lirikaĵoj de Morine Stride kaj plaĉaj kantoj kun pian-akompano de Isabelle. Tre amuzan spektaklon “La sekreto de la magia trajneto” prezentis kanta kaj teatra trupo “La Kompanoj” de Esperanto-Ĝirondio. Ĝi estis speciale kreita por la fervojista kongreso. Bankedo plensatigis ĉiujn kiuj partoprenis ĝin. Tripersona fervojista orkestro dancigis kelkajn ĉeestantojn. Al la internacia vespero kontribuis la ĉeestantoj per kantoj, poemoj, mallongaj rakontoj kaj muzikado.

Okazis pluraj duontagaj ekskursoj dum kiuj ni vizitis (per piede aŭ el panorama buso) la belan urbon Bordoza. Alia interesa vizito gvidis nin al la rava mezepoka urbeto *Saint Emilion* (Sankta Emiliono) situanta en la koro de la bordoza vitejo. Ĝi estas konata ĉefe pro bona ruĝa vino, kiun ni ĉe la fino de la vizito gustumis. Alia tiea specialaĵo por frandemuloj estas makaronoj. Nu, la urbeto riĉas je historio. La plej interesa malkovro por ni estis vizito de la plej vasta monolita preĝejo en Eŭropo. Aliaj ekskursantoj partoprenis viziton al la Citadelo de Blajo.

Marde la tuttaga ekskurso kondukis nin al Arkaŝono. Tie ni surgrimpis la dunon *Pilat* por spekti

vastan ĉirkaŭaĵon - unuflanke arbaron, aliflanke maron. La sablo estas tre fajna. Ŝippromenado tra la arkaŝona golfeto ebligis vidi la dunon de alia flanko. Ĝi etendiĝas je distanco de 2,7 kilometroj kaj altas pli ol 100 m super la marnivelo. Bonege ni tagmanĝis en loka restoracio.

Alia tuttaga ekskurso vizitigis al partoprenantoj la subĉielan landezian vilaĝon Markvezo. Ambaŭ ekskursoj estis riĉenhavaj kaj ĉiuj partoprenantoj estis tre kontentaj.

Post la solena fermo kaj transdono de la kongresa flago la fama koruso “Interkant” prezentis tre interesan spektaklon pri la opero *Karmen* sub la gvido de Franjo Lévêque.

La postkongresa ekskurso kondukis nin al *Pauillac* (Pojako), kie ni iom aventureme enŝipiĝis por atingi la insuleton *Patiras* (Patiraso). Tie ni ekologie tagmanĝis laŭ ne kutima maniero - sen manĝilaro. (Tiamaniere estas ŝparata 40 litroj da akvo por persono). Ĉio bongustis. Al bonhumoro kontribuis Kajto.

Konklude: ambaŭ kongresoj estis tre sukcesaj kaj oni havis okazon ekkoni novajn samideanojn. Alia pozitiva afero estas, ke kelkaj esperantistoj membriĝis ĉe IFEF kaj estis akceptita nova landa fervojista asocio en Kubo. Pro tre alloga prezento fare de italoj kelkaj entuziasmoj (ne fervojistoj) jam aliĝis al la venonta IFEF-kongreso okazonta en la itala urbeto *San Benedetto del Tronto* situanta 300 km sude de *Bologna*. Aliĝu ankaŭ vi, ĉar la italoj garantias belan sunan veteron kaj buntan programon!

Ni ĝuis tre agrablan semajnon enhavantan riĉan programon, interesajn kulturajn programerojn sukcesplene preparitajn de lokaj geesperantistoj. Grandan dankon al ili.

La 65-a IFEF-KONGRESO Liba Gabalda

Venezuela Esperanto-Asocio

INTERNACIAJ KONGRESOJ
de FERVOJISTAJ ESPERANTISTOJ

1909	1910	1911	1912	1913	1914
1915	1916	1917	1918	1919	1920
1921	1922	1923	1924	1925	1926
1927	1928	1929	1930	1931	1932
1933	1934	1935	1936	1937	1938
1939	1940	1941	1942	1943	1944
1945	1946	1947	1948	1949	1950
1951	1952	1953	1954	1955	1956
1957	1958	1959	1960	1961	1962
1963	1964	1965	1966	1967	1968
1969	1970	1971	1972	1973	1974
1975	1976	1977	1978	1979	1980
1981	1982	1983	1984	1985	1986
1987	1988	1989	1990	1991	1992
1993	1994	1995	1996	1997	1998
1999	2000	2001	2002	2003	2004
2005	2006	2007	2008	2009	2010
2011	2012	2013	2014	2015	2016

La 65-a IFEF-KONGRESO en ARTIGUES cte BORDOZO

4a -11a Majo 2013

La bordozaĵ maskeronoj

En mia trajno - Zuf!
mi rapidegas tra la land!
Kaj la sonojn de la maŝino
superbrivas mia kant!
Ĝun semajnon - Zuf!
vendrede tuj post la labor!
Mi vekas la lokomotivon
kaj baldaŭ poste mi iras for

Fajfu, jen la vivo !

NOVJARA MESAĜO: TAMEN ANTAŬEN!

Johano Negrete

Karaj geamikoj de la internacia komunumo de Esperanto:

Denove jarfino kaj novjaro kaj ni devas daŭrigi la marŝon kun nia libere akceptita kaj amata lingvo Esperanto. Estas supozeble, ke nia mesaĝo estu pli malpli simila al tiuj de lastaj jaroj. La terĝlobo turniĝas, sed tamen neniam revenas al la sama punkto. Fakte ĉiu-jare ni estas unu jaro malsimilaj, unu jaro pli diversaj. Ni konsumas tempon; ĉi-sence kaj domaĝe ĝi estas ne renovigebla riĉofonto. Oni ne povas renovigi la tempon kiam ĝi elĉerpiĝis. Ni ricevis je la naskiĝo nian tempo-porcion. Tio, kion la antikvaj grekoj nomis la Moira (= la porcio) kaj aliaj plipatose la Fato. Pro tio nia mesaĝo ĉi-jare ne intencas simili al la de lastaj jaroj.

Ekzemple, ni ne deziras nur diri "Feliĉan Novan Jaron 2013" kun aliaj pli ornamaĵoj, eĉ se tio estas neforigebla. Ni ŝatas ankaŭ konsideri vin kiel grava parto de nia vivo, ĉar ni taksas vin kiel akompananto de nia vivo, de nia tempo, de nia vojo, de niaj cirkonstancoj. Ni povintus naskiĝi en malsimilaj jarcentoj kaj ne koincidi nek en historia tempo nek en civizacio. Multe malpli koincidi en la lingvo Esperanto. Tamen kaj bonŝance la Sorto volis kunigi nin esperantistoj de ĉiu parto de la mondo aŭ al la amikoj de la lingvo kaj de la projekto "Unu mondo pli demokratia kaj pli solidara per komuna interlingvo" en la sama tempolinio kaj en la sama "globa civilizacio". Tio bonŝancas.

Eblas ke multaj esperantistoj ne trovas nuntempe, ke la "sonĝo de l' homaro", la "brilo de la verda stelo" aŭ la "fina venko" estas realigeblaj ideoj, kiuj povas iam allogi al la grandaj plimulto de landoj kaj kontinentoj; ke tiaj ideoj estas vere praktikeblaj aŭ male nur utopioj en la negativa senco de la pura fantazio sendependa. Povas esti, ke tiuj esperantistoj, kvankam ĝuas kaj uzas nian lingvon, perdis tamen la esperon je kreskado kaj ekspansio.

Laŭ la historio de nia lingvo kaj movado kelkfoje oni perdis aŭ malkreskis en iu ajn lando kaj samtempe oni kreskis en alia. Kiam la movado falis en Rusio, tamen baldaŭ la centro de aktivado turniĝis al Francio. Poste Hungario reprenis la verdan flagon kaj impulsis la esperantan komunumon. Sed ni havas plurajn dimensiojn en nia ĉiutaga vivo, du el ili tiom gravaj: la loka kaj la globa dimensioj. Kaj ĉiu esperantisto havas la konsciencon, la grandan konsciencon, de ke sia vivo disvolviĝas en du

dimensiojn: loka kaj globo. Li devas funkcii en ambaŭ direktoj kaj harmonigi ambaŭ mensurojn de sia vivo. Oni devas interesiĝi pri la lokaj aferoj de sia vilaĝo, urbo kaj nacia lando, kaj samtempe pri internaciaj eventoj, kiuj okazas en ceteraj landoj. Oni devas kombini la malgrandon kun la granda. Tio estas la responso de ĉiu esperantista kaj sia privata heroaĵo. Ne ekzistas -aŭ almenaŭ ne devas ekzisti- naciaj esperantistoj, kiuj blindiĝas al internaciaj aferoj, kvankam naziaj esperantistoj grave vundis la ekzistadon de nia verda movado dum la Germana Tria Regno.

Tiele, kiam la ŝanco por Esperanto falas en iu ajn lando kaj oni perdas la progreson de nia afero, ne forgesu, ke samtempe en alia parto de la mondo estas fonditaj novaj esperanta gazeto, klubo aŭ kurso. Ne forgesu, ke ni apartenas al internacia komunumo, jen Esperantujo jen Esperantio. Niaj solidaraj ligiloj venas el la lingvo kaj el unu granda kaj belanima personeco kiel Zamenhof. Iusence li estis nia "Liberiginto" fronte al la diskriminaciaj lingvaj ĉenoj de la internacia scenejo; li pligrandigis nian lingvan konscion, li estis kiel nia Moŝeo malferminte la akvojn de la Ruĝa Maro. por eskapi al la tereno de internacia neŭtrala lingvo.

Do, en Venezuelo oni ne scias kio povas okazi. Se nuntempe la landa asocio ne havas tiun impeton, propra de nia pasinteco, kaj se la forto malfortiĝas en ĝi aŭ kelkaj esperantistoj ne kontribuas finance nek agade sendube la karakterizo de nia epoko, la interreto, grave incidas la rilatojn inter esperantistoj tiam neniam perdu la esperon, eĉ se ni sentas, ke ni estas en la rezistado. Oni ne devas profeti, ĉar neniu povas antaŭvidi kio okazos. "Interterpe ni plu vivadas en nia lingva komunumo kaj fosas nian sulkon" (W. Auld). La komunumo havas alian dimension kaj povas kreski alilande kaj globo. Kuraĝu! Ĉiam aliaj reprenas la flagon, kaj eblas, ke ĉi tie nova generacio de aktivaj kaj saĝaj esperantistoj povus aperi. Pro tio, ni diru "tamen antaŭen!". Nia kaŭzo estas nobla kaj ni utilas por la bona vojo de la homaro.

Juan Negrete
Prezidanto de VEA